

2022

Viešosios politikos
sprendimams priimti
reikalingų įrodymų kūrimo,
naudojimo ir deponavimo
sistemos vertinimas

Tyrimo savininkė: dr. Lina Novickytė

Tyrimo vadovas: Saulius Kolyta

Tyrimą atliko: Saulius Kolyta, Viktoras Urbis

Informacija tyrimo citavimui:

STRATA (2022). Viešosios politikos sprendimams priimti reikalingų įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos vertinimas. Vyriausybės strateginės analizės centras.

Parengta vykdant projektą „Įrodymais grįsto valdymo kompetencijų centro įkūrimas“
(Nr.10.1.1-ESFA-V-912-01-0025)

Pasiūlymus, pastabas, komentarus prašome siųsti info@strata.gov.lt

Turinys

Santrumpos	4
Santrauka	5
Įvadas	6
1. Sprendžiama problema ir jos pagrindimas	7
2. Problemos mastas	8
3. Problemos priežastys	9
4. Laukiamas rezultatas	11
5. Problemai spręsti svarstytos alternatyvos	12
5.1. <i>Status quo</i>	12
5.2. Reglamentavimo tobulinimas išlaikant decentralizuotą įrodymų deponavimo sistemą	13
5.3. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją STRATAI	14
5.4. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją LNB: pilna integracija į LIBIS	14
5.5. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją LNB: atskira įrodymų saugykla	15
5.6. Skirtingų problemos sprendimo alternatyvų palyginimas: įrodymų naudotojo perspektyva	17
6. Siūlomos priemonės problemai spręsti (pasirinktai alternatyvai įgyvendinti)	18
7. Poveikio tikslinėms grupėms vertinimas	20
8. Poveikio vertinimo rezultatai atskiroms sritims	21
9. Informacija apie viešąsias konsultacijas	22
PRIEDAI	24
1 priedas. Galiojančio teisinio reguliavimo analizė	24
2 priedas. Projektas „Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas“	28
3 priedas. Svarbiausi susitikimai su projekto partneriais	33
4 priedas. SVM pataisų projektas	36
5 priedas. STRATA veikla stiprinant įrodymų naudojimo ir deponavimo sistemą	38
6 priedas. Norvegijos ir Europos Komisijos įrodymų deponavimo pavyzdžiai	39
7 priedas. Ministerijų interneto svetainių apžvalga	41
8 priedas. LIBIS apžvalga	42

Santrumpos

AIB – Analitinės informacijos biblioteka

EK – Europos Komisija

ES – Europos Sąjunga

IVPK – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos

LIBIS – Lietuvos integrali bibliotekų informacijos sistema

LIBIS katalogas – LIBIS jungtinis katalogas biblioteka.lt

LiDA – Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų duomenų archyvas

LNB – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka

LRVK – Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija

MITA – Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra

NPP – Nacionalinis pažangos planas

STRATA – Vyriausybės strateginės analizės centras

SV – Strateginis valdymas

SVM – Strateginio valdymo metodika

UNIMARC – (angl. *Universal Machine Readable Cataloging*) bibliografinių įrašų formatas

Santrauka

Viešosios politikos sprendimų priėmimui reikalingi įrodymai (įvairios studijos, tyrimai, vertinimai ir kiti analitiniai dokumentai) nėra kaupiami vienoje vietoje, nesukurta bendra įrodymų paieškos sistema, neužtikrinamas anksčiau sukurtų įrodymų išsaugojimas, pakartotinis panaudojimas ir jų prieinamumas suinteresuotiems asmenims. Teisinis šios srities reguliavimas yra nenuoseklus ir fragmentiškas.

Remiantis STRATA įrodymų bibliotekoje sukauptais duomenimis¹, galima daryti prielaidą, kad per vienerius metus Lietuvoje gali būti sukuriama daugiau nei 100 valstybės lėšomis finansuotų įrodymų, tačiau jie lieka išsklaidyti įvairių valstybės institucijų interneto svetainėse arba iš vis nėra viešai paskelbiami.

Siekiant išspręsti identifikuatą problemą, atliktas retrospektyvus tyrimas „Viešosios politikos sprendimams priimti reikalingų įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos vertinimas“, kuriame išanalizuota situacija šioje srityje, jos pokyčiai ir naujų iniciatyvų įgyvendinimas 2019-2022 m. laikotarpiu.

Atliekant vertinimą, išnagrinėtos penkios galimos įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos sutvarkymo alternatyvos, viena iš jų pasirinkta kaip geriausia. Įgyvendinant šią alternatyvą, bus sukurta **centralizuota įrodymų deponavimo sistema, deponavimo funkciją priskiriant Lietuvos nacionalinei M. Mažvydo bibliotekai (toliau – LNB) ir užtikrinant visų anksčiau sukurtų ir naujai kuriamų įrodymų sukauptą specializuotoje Analitinės informacijos bibliotekoje (toliau – AIB).**

AIB atliktų dvejųpą vaidmenį: pirma, tarnautų kaip Lietuvoje sukurtų ir naujai kuriamų skaitmeninio formato įrodymų saugykla ir antra, užtikrintų įrodymų saugykloje sukauptų išteklių atvėrimą visuomenei.

Svarbiausi argumentai lėmę geriausios alternatyvos pasirinkimą yra susiję su poreikiu tinkamai patenkinti specifinius pagrindinės tikslinės grupės – įrodymų kūrėjų ir naudotojų – poreikius ir galimybe atlikti paiešką nedideliame specializuotame kataloge taip užtikrinant greitus ir tikslius paieškos rezultatus norimais pjūviais. LNB pasirinkta kaip tinkamiausia vieta įrodymų saugyklai, nes be kitų funkcijų jau dabar atlieka parlamentinės bibliotekos funkcijas, t. y. pati LNB užsiima įrodymų, reikalingų priimant viešosios politikos sprendimus, kūrimu ir saugojimu.

Siekiant užbaigti įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemą ir ją įveiklinti 2023 m. pradžioje, planuojama atlikti šiuos svarbiausius darbus:

- Sutvarkyti teisinį reguliavimą, priimant Strateginio valdymo metodikos (toliau – SVM) pataisas, susijusias su „įrodymų“ sąvokos apibrėžimu bei įrodymų kūrimu, naudojimu ir deponavimu;
- Sukurti vientisą įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemą, paskirstant šias funkcijas tarp LNB, STRATA ir valstybės institucijų, kuriančių arba užsakančių įrodymų rengimą;
- Užtikrinti techninį LNB pasirengimą įgyvendinti priskirtas deponavimo funkcijas, įskaitant įrodymams pritaikyto katalogavimo ir vartotojui draugiškos paieškos sistemos įdiegimą;
- Parengti technines sąsajas tarp Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (toliau – LIBIS) ir įrodymų saugyklos;
- Parengti STRATA sukauptų įrodymų sąvadą.

---

¹ <https://strata.gov.lt/irodymu-biblioteka/>

Įvadas

Lietuvos viešojo valdymo sistemoje nėra pakankamai išplėtoti įrodymais grįsto valdymo elementai, įskaitant prieigą prie viešosios politikos sprendimams priimti reikalingų įrodymų. Didėjant sukauptų įrodymų skaičiui ir augant poreikiui naudoti juos įvairiais viešojo valdymo tikslais, kilo poreikis įvertinti jau atliktus darbus planuojant ir įgyvendinant vieningą įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemą bei tolesnes jos tobulinimo galimybes.

Atliekant tyrimą „Viešosios politikos sprendimams priimti reikalingų įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos vertinimas“ iškeltas **tikslas** identifikuoti analizuojamos srities institucinės sistemos ir teisinio reguliavimo trūkumus, įvertinti pasiektą pažangą kuriant vieningą įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemą ir parengti rekomendacijas dėl tolesnio šios sistemos tobulinimo bei tam reikalingų techninių sprendimų.

Vertinimas atliktas vadovaujantis 2020 m. kovo 3 d. Tarpinstitucinio pasitarimo protokolu Nr. 9 patvirtintais didesnio poveikio teisės aktų projektų poveikio vertinimo rezultatų pateikimo formos reikalavimais. Atliekant vertinimą numatyta įgyvendinti šiuos **uždavinius**:

1. Aprašyti įrodymų kūrimo, kaupimo ir deponavimo sistemos teisinį reguliavimą, identifikuoti dabartinės sistemos trūkumus, išnagrinėti galimas jos sutvarkymo alternatyvas.
2. Parengti rekomendacijas dėl įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos tobulinimo.

Pasirinkta geriausia alternatyva ir jos įgyvendinimui reikalingi sprendimai turėtų užtikrinti **ilgalaikį, tvarų ir ekonomiškai pagrįstą įrodymų kaupimą vienoje vietoje, geresnį jų prieinamumą ir platesnį pakartotinį panaudojimą kuriant naujus įrodymus ir priimant viešosios politikos sprendimus.**

1. Sprendžiama problema ir jos pagrindimas

Viešosios politikos sprendimų priėmimui reikalingi įrodymai nėra kaupiami vienoje vietoje, nesukurta bendra įrodymų paieškos sistema, neužtikrinamas anksčiau sukurtų įrodymų išsaugojimas, pakartotinis panaudojimas ir jų prieinamumas suinteresuotiems asmenims.

Įrodymais pagrįstas sprendimų priėmimas (angl. *evidence informed approach to decision-making*), kuris minimas šiame vertinime, yra toks viešosios politikos formavimo procesas, kai prieš priimant sprendimą planuoti, įgyvendinti ar keisti tam tikrą viešąją politiką ar ją įgyvendinančią programą įvertinama daug informacijos šaltinių, įskaitant statistiką, duomenis, geriausius prieinamus mokslinių tyrimų rezultatus ir viešosios politikos vertinimus².

Įrodymai (duomenų ir informacijos analizės rezultatai) gali būti pateikiami įvairiomis formomis – kaip analitinės apžvalgos, viešosios politikos vertinimai, programų vertinimai, funkcijų peržiūros, metodinės gairės, galimybių studijos ir kt. Nesant visuotinai priimtinos įrodymų klasifikacijos, parengtas ir 2 priede pateiktas orientacinis įrodymų tipų sąrašas, kuris pagal poreikius gali būti tikslinamas.

Sukurti įrodymai išsklaidyti įvairių valstybės institucijų³ interneto svetainėse, nėra sukurtas bendras įrodymų sąvadas, nesukurta bendra įrodymų paieškos sistema, naujų įrodymų rengėjai neturi galimybės patikrinti, kokie įrodymai konkrečioje viešosios politikos srityje buvo sukurti anksčiau (arba tokia paieška, naudojantis įprastais paieškos instrumentais, reikalauja didelių laiko sąnaudų).

Be to, neužtikrinamas anksčiau sukurtų įrodymų prieinamumas ilgoje perspektyvoje, nes likviduojamose ar reorganizuojamose valstybės institucijose sukurti arba jų užsakyму parengti įrodymai dažnai neišlieka ir tampa neprieinami suinteresuotiems asmenims. Taip pat, daugeliu atveju neužtikrinamas įrodymų išsaugojimas, kai atnaujinamos ir pertvarkomos valstybės institucijų interneto svetainės. Kai kurių ministerijų interneto svetainėse informacija apie atliktus tyrimus ir analizes neatnaujinama keletą metų arba išvis nėra pateikta (detalesnė informacija – 7 priede). Šiuos ir kitus trūkumus, susijusius su įrodymų naudojimu viešosios politikos tikslais, yra identifikavusi ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija⁴.

Vis dėlto, galima apminėti tam tikrus gerosios praktikos pavyzdžius, kai buvo bandoma centralizuoti tam tikrų įrodymų kaupimą, neapsiribojant tik vienoje institucijoje sukauptais tyrimais, tačiau tokie bandymai paprastai buvo kuriami ne siekiant paskatinti įrodymų naudojimą priimant viešosios politikos sprendimus, o siekiant patenkinti konkrečios valstybės institucijos poreikius. Pavyzdžiui, tinklapyje <https://www.esinvesticijos.lt/> kaupiami įvairūs vertinimai, susiję su ES fondų lėšomis finansuojamomis programomis ir projektais, apimančiais kelis ES investicijų laikotarpius (2007-2013 m., 2014-2020 m.; 2021-2027 m.).

Tačiau pavienės atskirų valstybės institucijų iniciatyvos buvo ribotos aprėpties galimybėmis ir neišaugo iki bendros įrodymų saugyklos, apimančios visas viešosios politikos sritis ir visus valstybės institucijose skurtus įrodymus.

² OECD (2020), Building Capacity for Evidence-Informed Policy-Making: Lessons from Country Experiences, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/86331250-en>.

³ Įvairiuose teisės aktuose šiek tiek skiriasi valstybės institucijų klasifikacija, todėl šiame vertinime toliau vartosime bendrinį pavadinimą „valstybės institucijos“, kuris apima ministerijas, Vyriausybės įstaigas, įstaigas prie ministerijų, kitas ministerijoms pavaldžias biudžetines įstaigas, savivaldybių įstaigas ir kt. Strateginio valdymo įstatyme dar vartojamas terminas „strateginio valdymo sistemos dalyviai“, kuris apima 12 kategorijų institucijas ir organizacijas.

⁴ OECD (2021), Mobilising Evidence at the Centre of Government in Lithuania: Strengthening Decision Making and Policy Evaluation for Long-term Development, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/323e3500-en>.

Atkreiptinas dėmesys, kad aukščiau pateiktas analizuojamos problemos apibrėžimas (kaip ir didelė dalis šio tyrimo) yra retrospektyvus, t. y. pagrįstas situacijos, kuri egzistavo 2019 m. viduryje, analize. 2019 m. - 2022 m. laikotarpiu įvyko tam tikrų laipsniškų pozityvių pokyčių, pirmiausia susijusių su STRATA iniciatyva sukurti virtualią įrodymų biblioteką (detalesnis pristatymas pateiktas 5 priede). Šis darbas gali būti laikomas pirmu bandymu sistemai spręsti identifikuotą problemą.

Reikėtų paminėti, kad STRATA interneto svetainėje skelbiami įrodymai nebuvo pritaikyti lanksčiai paieškai, trūko išstobulintos vertinimų ir kitų įrodymų klasifikavimo sistemos, nebuvo nustatyta įrodymų pateikimo į biblioteką tvarka.

Žemiau (1 lentelė) pateikiami svarbiausi įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos kūrimo etapai.

1 lentelė. Įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos kūrimo etapai

Etapai	Įgyvendinimo laikotarpis
STRATA virtualios įrodymų bibliotekos koncepcijos parengimas ir įgyvendinimas	2019 m. spalio – 2020 m. kovas
STRATA virtualios įrodymų bibliotekos viešinimas ir pildymas	2020 m. balandis – 2021 m. balandis
Tolesnės projekto plėtros analizė	2021 m. gegužė
Bendro LNB-STRATA projekto rengimas	2021 m. birželis - gruodis
Bendro LNB-STRATA projekto įgyvendinimas	2022 m. sausis - liepa
Įrodymų bibliotekos integracijos į LIBIS darbai	2022 m. rugpjūtis – 2023 m. sausis
Teisinės bazės sukūrimas (SVM pataisų priėmimas)	2022 m. gruodis
Analitinės informacijos bibliotekos viešinimo ir naudojimo pradžia	2023 m. vasaris

Šaltinis: sudaryta autorių

2. Problemos mastas

Analizuojama (vertinama) problema apima visus pastaraisiais dešimtmečiais Lietuvoje sukurtus ir naujai kuriamus įrodymus, kurie naudojami priimančios viešosios politikos sprendimus.

Sudėtinga įvardinti tikslų iki šiol sukurtų įrodymų skaičių, nes įrodymų kūrimas nebuvo centralizuotai planuojamas ir duomenys apie sukurtus įrodymus iki šiol nebuvo renkami. Remiantis STRATA įrodymų bibliotekos duomenimis, galima daryti prielaidą, kad per vienerius metus Lietuvoje gali būti sukuriama daugiau nei 100 įrodymų (įskaičiuojant valstybės institucijų užsakomus ir atliekamus įvairių politikos sričių vertinimus, tyrimus, galimybių studijas, ES investicijų poveikio vertinimus, Valstybės kontrolės rengiamas išorės audito ataskaitas ir kt.).

2022 m. pabaigoje STRATA buvo sukaupusi virš 1800 viešai skelbiamų įrodymų, sukurtų valstybės institucijose arba atliktų jų užsakymu nuo 2000 m. Didžioji dalis surinktų įrodymų skelbiami STRATA tinklapiu skiltyje „Įrodymų biblioteka“, o dar keli šimtai sukauptų įrodymų, kurie nebuvo paskelbti interneto svetainėje, kartu su dabar publikuojamais įrodymais bus perkelti ir paskelbti naujai AIB, kurią administruos LNB.

3. Problemos priežastys

Siekiant identifikuoti problemos kilmę yra išskiriamos trys problemos priežastys, kurios detaliau analizuojamos šiame skyriuje.

1. Trūksta nuoseklios valstybės politikos ir teisinio reguliavimo įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo srityje

Analizuojamai sričiai būdingas fragmentiškas ir nenuoseklus teisinis reguliavimas, atskiros nuostatos išsklaidytos daugelyje skirtingo lygmens teisės aktų, teisės aktuose nėra apibrėžta „įrodymo“ sąvoka (tiek, kiek tai siejasi su viešosios politikos sprendimų priėmimu), nėra sistemingai reglamentuotas įrodymų kūrimas, naudojimas ir deponavimas.

Atliekant šį vertinimą, detaliau išnagrinėtos keletas teisinio reguliavimo sričių:

- 1) įrodymais grįstas valdymas;
- 2) STRATA funkcijos;
- 3) LNB (parlamentinės bibliotekos) funkcijos;
- 4) reikalavimai valstybės institucijų interneto svetainėms.

Įrodymų kūrimas ir naudojimas formuojant viešąją politiką iš dalies įtvirtintas Strateginio valdymo įstatyme⁵, Teisėkūros pagrindų įstatyme⁶ ir Vyriausybės nutarimu patvirtintoje SVM⁷. Tačiau kokie nors detalesni reikalavimai atliktų tyrimų deponavimui nėra nustatyti.

Vyriausybės įstatymas, taip pat kiti įstatymai, reglamentuojantys STRATA veiklą⁸, Vyriausybės nutarimu patvirtinti STRATA įstatatai⁹ numato platų STRATA veiklų ir funkcijų spektrą: tyrimų ir vertinimų atlikimą, prognozių rengimą, išvadų pateikimą dėl valstybės valdymo sričių tobulinimo, valstybės institucijų ir įstaigų analitinių kompetencijų telkimą, valstybės institucijų konsultavimą metodiniais klausimais ir kt. Tačiau šios funkcijos nėra tiesiogiai susijusios su įrodymų deponavimo sistemos sukūrimu, tolesne jos priežiūra bei aptarnavimu.

Bibliotekų įstatyme ir kituose teisės aktuose LNB priskirtos funkcijos tiesiogiai siejasi su dokumentų deponavimu, pavyzdžiui, formuoti ir saugoti šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui aktualių spausdintinių ir elektroninių Lietuvos ir užsienio informacijos išteklių fondą, kaupti tradicinių bei skaitmeninių informacijos išteklių kolekcijas, atlikti šalies universalaus tarpžinybinio depozitoriumo funkcijas, atlikti parlamentinės bibliotekos funkcijas. Tuo būdu, LNB veiklos pobūdis ar atliekamos funkcijos leidžia daryti prielaidą, kad LNB yra tinkamiausia įstaiga galinti atlikti įrodymų deponavimo funkciją.

Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms apraše¹⁰ nurodyta, kad interneto svetainės skyriuje „Teisinė informacija“, be kita ko, turėtų būti išskirta atskira sritis „Tyrimai ir analizės“. Šioje srityje skelbiama informacija apie užsakytus ir iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės fondų finansuojamus ar pačių įstaigų atliktus tyrimus ir analizes.

⁵ LR Strateginio valdymo įstatymas, priimtas LR Seimo 2020 m. birželio 25 d. Nr. XIII-3096. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/90386d20bab711ea9a12d0dada3ca61b/asr>

⁶ LR Teisėkūros pagrindų įstatymas, priimtas LR Seimo 2012 m. rugsėjo 18 d. Nr. XI-2220. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.433088/asr>

⁷ Strateginio valdymo metodika, priimta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/5e3aa191a8e511eb98ccba226c8a14d7/asr>

⁸ Technologijų ir inovacijų įstatymas, Mokslo ir studijų įstatymas, Profesinio mokymo įstatymas, Užimtumo įstatymas.

⁹ 2019 m. liepos 31 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 802 „Dėl viešosios įstaigos Vyriausybės strateginės analizės centro įstatų patvirtinimo“. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/52642e24b74e11e982dae1db4290b1a9>

¹⁰ 2003 m. balandžio 18 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms aprašo patvirtinimo“ (2022 m. suvestinė redakcija). Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/324bbc61ff9e11e89b04a534c5aaf5ce/asr>

IVPK duomenimis, viena iš dažniausiai įstaigų interneto svetainėse daromų klaidų yra susijusi su nepateikta informacija apie atliktus tyrimus ir analizes¹¹. Taip pat pastebėta, kad, atnaujinant valstybės institucijų interneto svetaines, dažnu atveju aktuali informacija nėra perkeliama į naujas svetainių versijas ir anksčiau atliktų tyrimų ir analizių rezultatai tampa viešai neprieinami. Todėl galima daryti pagrįstą prielaidą, kad valstybės institucijos netinkamai vykdo teisės aktų reikalavimus viešai skelbti tyrimus ir analizes, nėra užtikrinama prieiga prie visų valstybės finansuotų tyrimų ir analizių rezultatų.

Ministerijų interneto svetainių „Tyrimų ir analizių“ skilties apžvalga (7 priedas) atspindi faktą, kad įvairios valstybės institucijos skirtingai traktuoja ir įgyvendina teisės aktų reikalavimus, susijusius su informacijos apie užsakytus ir atliktus tyrimus bei analizes skelbimu.

Nepaisant įrodymais grįsto valdymo principo įtvirtinimo Strateginio valdymo įstatyme ir jo išplėtimo SVM, o taip pat Teisėkūros pagrindų įstatyme apibrėžtų nuostatų dėl tyrimų užsakymų ir jų viešinimo rengiant naujus teisės aktų projektus, įrodymų kūrimas, naudojimas ir deponavimas tiek strateginio valdymo, tiek teisėkūros procese nėra aiškiai apibrėžtas.

Detalesnė galiojančio teisinio reguliavimo analizė pristatoma 1 priede.

2. Decentralizuota įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistema, nepakankamas koordinavimas, nepaskirta įrodymų saugyklos funkciją vykdanči įstaiga

Lietuvoje egzistuoja decentralizuota įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistema, kuriai būdingi šie bruožai:

- įrodymų kūrimas, naudojimas ir deponavimas vykdomas nekoordinuotai, kiekviena valstybės institucija savarankiškai planuoja ir įgyvendina įrodymų rengimą;
- sukurti įrodymai naudojami institucijos nuožiūra pagal jos poreikius;
- dažniausiai naujai sukurti įrodymai viešiniami valstybės institucijos interneto svetainėje, bet nėra sistemingai kaupiami specializuotoje duomenų bazėje;
- kai valstybės institucijos parengti (užsakyti) įrodymai apima kelių institucijų kompetenciją, dažniausiai jie naudojami tik įrodymus parengusios ar užsakiusios institucijos poreikiams;
- kai kurie sistemos aspektai iš dalies koordinuojami, tačiau koordinavimas nepakankamas ir neefektyvus, nepaskirta koordinuojanti valstybės institucija, kuri formuotų šios srities valstybės politiką ir prižiūrėtų jos įgyvendinimą.

Teisės aktuose nėra numatyta įrodymų saugyklos funkcija. Dabartinė decentralizuota sistema, kartu su fragmentišku teisiniu reglamentavimu nesukuria reikiamų prielaidų priimti įrodymais grįstus viešosios politikos sprendimus.

Nesant aiškiai išreikšto poreikio turėti centralizuotą įrodymų saugyklą, teisės aktuose nebuvo numatytas tokios saugyklos įkūrimas, neapibrėžtos jos funkcijos, nepaskirta įstaiga, atsakinga už centralizuotai vykdomą įrodymų kaupimą, registravimą, saugojimą ir „vartotojui draugiškos“ prieigos suteikimą suinteresuotiems asmenims.

3. Ribota paklausa pakartotinam įrodymų naudojimui

Iki 2020 m. nebuvo tinkamai veikiančios išankstinio teisinio reguliavimo (*ex-ante*) poveikio vertinimo sistemos, todėl didžioji dauguma įstatymų ir kitų teisės aktų projektų buvo priimami iš anksto neįvertinus laukiamo

¹¹ Metodinės rekomendacijos dėl valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių atitikimo bendriesiems reikalavimams. Prieiga internetu: https://ivpk.lrv.lt/uploads/ivpk/documents/files/IVPK_leidiniai/bendieji_galut_docas_fin241.pdf

poveikio ir galimų pasekmių arba tie vertinimai būdavo labai paviršutiniški. Galiojančio teisinio reguliavimo (*ex post*) vertinimai iš vis nebūdavo atliekami, nes atitinkamą metodiką Vyriausybė patvirtino tik 2021 m.¹²

Tuo būdu, nebuvo poreikio (arba tas poreikis buvo labai ribotas) analizuoti anksčiau atliktus vertinimus, tyrimus, studijas ir kitus analitinio pobūdžio dokumentus bei panaudoti jų rezultatus formuojant įrodymais grįstą viešąją politiką. Kadangi naujai ar seniau sukurti įrodymai nebuvo sistemingai naudojami teisėkūros procese, nebuvo ir aiškiai išreikšto poreikio turėti centralizuotai tvarkomą anksčiau sukurtų ir naujai kuriamų įrodymų saugyklą.

4. Laukiamas rezultatas

Specializuota AIB, kurioje kaupiami visi anksčiau sukurti ir naujai kuriami įrodymai ir kurios paslaugomis nuo 2023 m. gali nemokamai naudotis suinteresuoti asmenys

AIB¹³ atliktų dvejopą vaidmenį. Pirmą, tarnautų kaip Lietuvoje nuo 2000 m.¹⁴ sukurtų ir naujai kuriamų skaitmeninio formato įrodymų saugykla, užtikrinsianti ilgalaikį įrodymų saugojimą, jų katalogavimą, apskaitą, paiešką ir pan.

Antra, užtikrintų įrodymų saugykloje sukauptų išteklių atvėrimą visuomenei ir galimybę juos pakartotinai naudoti. Suinteresuoti asmenys (valstybės institucijos, konsultacinės įmonės, NVO, akademinės institucijos tyrėjai ir pan.) galėtų naudotis AIB paieškos sistema, susipažinti, skaityti, atsisiųsti, kopijuoti ar kitaip naudotis AIB ištekliais.

Laukiamas rezultatas suformuluotas atsižvelgiant į svarbiausių tikslinių grupių (įrodymus kuriančių ir juos užsakančių valstybės institucijų, įrodymų kūrėjų ir įrodymų naudotojų)¹⁵ poreikius. Integruota įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistema, kurios svarbiausia dalimi taptų AIB, turėtų atitikti žemiau išvardintus esminius principus.

1. Visi įrodymai (išskyrus aiškiai pagrįstas išimtis), sukurti naudojant valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ar ES lėšas, turi būti sukaupti vienoje vietoje ir prieinami visuomenei neribotą laiką.
2. Kuriant AIB struktūrą, nustatant įrodymų klasifikacijos ir paieškos kriterijus, turėtų būti atsižvelgiama į pačių įrodymų, įrodymų saugyklos ir į AIB paslaugų naudotojų specifiką: įrodymai yra specifiniai, ne masinio vartojimo bibliotekos produktas, jų skaičius, lyginant su bendru LNB bibliografinių įrašų skaičiumi yra labai nedidelis, AIB naudosis santykinai nedidelė naudotojų grupė, turinti specifinius poreikius.
3. AIB privalo išlikti autonomiška, t. y. arba būtų atskirta nuo universalios LIBIS jungtinio katalogo (toliau – LIBIS katalogas), arba, tapdama sudėtine LIBIS katalogo dalimi, turėtų išlaikyti atskiro katalogavimo ir paieškos pagal specifinius paieškos parametrus galimybę.

Kadangi įrodymų katalogavimo ir paieškos parametrai turėtų remtis specifiniais tikslinių grupių poreikiais, tai atitinkami turėtų būti adaptuotas LIBIS taikomas katalogavimo formatas (standartinis formatas nėra tinkamas įrodymų katalogavimui). Tai neužkertą kelio lygiagrečiai kataloguoti įrodymus naudojantis standartiniu UNIMARC

¹² 2021 m. gegužės 5 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 308 „Dėl galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo metodikos ir ataskaitos formos patvirtinimo“. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/6cb6bfd4b15311eba6328c92adabc234?positionInSearchResults=14&searchModelUUID=b1579e87-5b04-48bf-ab39-11afef4b3b3c>

¹³ Tokios bibliotekos vizijos parengimas ir jos įgyvendinimas apėmė keletą metų laikotarpį, todėl skirtinguose projekto etapuose buvo naudojami įvairūs pavadinimai (virtuali vertinimų biblioteka, įrodymų biblioteka, Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas, Analitinės informacijos biblioteka), kurie atliekamo tyrimo kontekste turėtų būti traktuojami kaip sinonimai. AIB pavadinimą siūloma įteisinti teisės aktuose (pirmiausia, SVM), todėl šis pavadinimas naudojamas kalbant apie laukiamą rezultatą.

¹⁴ 2000 m. yra indikatyvi data, įrodymų saugykloje gali būti deponuojami ir anksčiau sukurti įrodymai (jeigu tokių atsirastų).

¹⁵ Detaliau tikslinės grupės yra apibrėžtos šio vertinimo 7 skyriuje „Poveikio tikslinėms grupėms vertinimas“.

bibliografinių įrašų formatu (tais atvejais, kai tą daryti yra įmanoma ir tikslinga). Tačiau bet kuriuo atveju reiktų išvengti AIB išteklių fragmentacijos, kai dalis įrodymų būtų kataloguojami pagal standartinį formatą, o dalis – pagal specifinius įrodymų katalogavimui taikomus metodus.

Praplėsta, nuolat atnaujinama, greitai ir lanksčiai paieškai pritaikyta įrodymų saugykla leistų padidinti pakartotinį anksčiau Lietuvoje atliktų viešosios politikos tyrimų, analizių ir vertinimų rezultatų panaudojimą, stiprinti įrodymais grįsto valdymo kultūrą ir gerinti įrodymų prieinamumą bei sklaidą visuomenėje.

Kaip pažymima Nacionaliniame pažangos plane (toliau – NPP), vienas iš nepakankamą valdymo efektyvumą lemiančių veiksnių – menkas naudojimas įrodymais grįstais valdymo įrankiais. Sukurtas funkcionalus įrodymų paieškos įrankis prisidėtų siekti NPP įvardinto 8 tikslo – didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą.

5. Problemai spręsti svarstytos alternatyvos

Atliekant vertinimą, suformuluotos ir išnagrinėtos penkios galimos problemos sprendimo alternatyvos (šios alternatyvos buvo analizuotos įvairiais įrodymų bibliotekos kūrimo etapais, pradedant 2019 m.):

1. *Status quo*

2. Reglamentavimo tobulinimas išlaikant decentralizuotą įrodymų deponavimo sistemą

3. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją STRATAI

4. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją LNB (pilna integracija į LIBIS)

5. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją LNB (atskira įrodymų saugykla)

Žemiau aprašyti nagrinėtų alternatyvų privalumai ir trūkumai, paaiškinta, kodėl viena iš šių alternatyvų pasirinkta kaip geriausia.

Nereguliavimo alternatyva atmesta kaip netinkama ir detaliau nagrinėta nebuvo dėl šių priežasčių – įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos sutvarkymui būtini teisinės bazės pokyčiai ir institucinės atsakomybės aptariamoje srityje persikirstymas ir to nėra įmanoma pasiekti įgyvendinant nereguliacinio pobūdžio priemones.

5.1. *Status quo*

Išlaikoma esama (t. y. buvusi iki 2019 m. vidurio, kai buvo įkurta STRATA) situacija, kai trūko nuoseklios valstybės politikos įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo srityje, šios veiklos koordinavimas nebuvo priskirtas jokiai valstybės institucijai, o sukurtų įrodymų deponavimas atliekamas remiantis decentralizuotu modeliu (sukurti įrodymai viešinami juos sukūrusių arba užsakiusių valstybės institucijų interneto svetainėse). Aptariamu laikotarpiu dar nebuvo priimtas Strateginio valdymo įstatymas.

Pagrindiniai šios **alternatyvos trūkumai**: nėra užtikrinama prieiga prie visų anksčiau sukurtų įrodymų ir nesukurta bendra įrodymų paieškos sistema, skiriasi atskirų valstybės institucijų praktika deponuojant įrodymus. Kai kurios ministerijos nepateikia jokios informacijos apie atliktus tyrimus ir analizes (Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Užsienio reikalų ministerija), o kitų ministerijų pateikiamų įrodymų sukūrimo

datos labai varijuoja (pvz., Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia informaciją apie tyrimus ir analizes, sukurtas nuo 2001 m., o Teisingumo ministerija – tik sukurtas nuo 2018 m.)¹⁶. Kai kuriais atvejais sprendimas neviešinti atliktų tyrimų ir analizių gali būti pagrįstas ir susijęs su jautrios informacijos apsauga, tačiau daugeliu kitų atvejų sunkiai paaiškinama, kodėl tokia informacija, pažeidžiant nustatytus reikalavimus, nėra viešinama.

STRATA patirtis, kuriant virtualią įrodymų biblioteką, atskleidžia, kad dalis anksčiau sukurtų įrodymų gali būti prieinami tik spausdintu formatu (skaitmeninės jų kopijos yra pradingę) ir vėlesnės pastangos skaitmenizuoti jų turinį reikalauja papildomų išteklių.

Kalbant apie institucinę atsakomybę, verta paminėti dvi koordinuojančias institucijas (Kultūros ministeriją ir IVPK), tačiau jų vykdoma koordinavimo veikla nėra specifiskai susijusi su įrodymais. Šios institucijos įgyvendina atskirų įstatymų (Bibliotekų įstatymo, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo) ir kitų teisės aktų nuostatas, tačiau šie įstatymai nenustato konkrečių reikalavimų įrodymų kūrimui, naudojimui ir deponavimui. Artimiausios aptariamai problematikai yra IVPK funkcijos, susijusios su reikalavimų valstybės institucijų ir įstaigų interneto svetainėms įgyvendinimo priežiūra.

5.2. Reglamentavimo tobulinimas išlaikant decentralizuotą įrodymų deponavimo sistemą

Svarstant įrodymų bibliotekos sukūrimo galimybes, bandyta įvertinti, ar galima šį tikslą pasiekti atlikus minimalius teisinio reguliavimo ir institucinės atsakomybės pokyčius.

Įgyvendinant šią alternatyvą, būtų atliekami nedideli galiojančių teisės aktų pakeitimai, apibrėžiant „įrodymo“ sąvoką ir pašalinant akivaizdžius reguliavimo trūkumus, pvz., nustatant aiškią prievolę valstybės institucijoms kuriančioms arba užsakančioms įrodymus neribotą laiką išsaugoti anksčiau sukurtus įrodymus ir užtikrinti jų prieinamumą viešoje erdvėje suinteresuotiems asmenims.

Šiuo atveju būtų išlaikomas decentralizuoto įrodymų deponavimo modelis nedarant kokių nors esmingesnių pakeitimų institucinėje sąrangoje ir nepaskiriant šią sritį koordinuojančios institucijos. IVPK, kaip ir iki šiol atliktų Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms apraše nurodytas įgaliosios institucijos funkcijas, kasmet rengtų tokių interneto svetainių ir mobiliųjų programų būklės analizę. Galbūt galiojančiam teisiniam reglamentavime ar metodiniuose dokumentuose vertėtų numatyti, kad IVPK turėtų detaliau analizuoti vieną iš interneto svetainių elementų – „Tyrimus ir analizes“.

Tikėtina, kad įgyvendinus šią alternatyvą, pagerėtų atskirų institucijų ir įstaigų skelbiamos informacijos apie atliktus tyrimus ir analizes prieinamumas, sumažėtų nepaviešintų įrodymų skaičius. Tačiau, ši alternatyva būtų daugiau nukreipta į naujai sukurtų įrodymų tinkamą viešinimą, ir nebūtų pagrįsta tikėtis, kad valstybės institucijos ištaisytų trūkumus susijusius su anksčiau atliktų ar užsakytų tyrimų ir analizių skelbimu.

Nors įgyvendinant tokį daugiau į ateitį orientuotą požiūrį, galėtų pagerėti naujai sukurtų įrodymų viešinimas, tačiau šios **alternatyvos trūkumai** būtų panašūs kaip ir status quo alternatyvos – nebūtų užtikrinama prieiga prie anksčiau sukurtų įrodymų ir nebūtų sukurta bendra įrodymų paieškos sistema.

---

¹⁶ Siekiant apriboti analizės apimtį, pirmiausia tyrinėtos ministerijų interneto svetainės, darant prielaidą, kad kitų valstybės institucijų interneto svetainėms turėtų būti būdingi tie patys trūkumai, gali skirtis tik jų mastas. Atliekant analizę, naudotasi 2022 m. gruodžio mėn. informacija, pateikta ministerijų interneto svetainėse, apibendrinta informacija pateikiama 7 priede.

5.3. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją STRATAI

Įgyvendinant šią alternatyvą, būtų atliekami galiojančių teisės aktų pakeitimai, apibrėžiant „įrodymo“ sąvoką ir priskiriant įrodymų deponavimo funkciją STRATAI. Įrodymus kuriančioms ir juos užsakančioms valstybės institucijoms būtų priskirtos papildomos funkcijos, susijusios su sukurtų įrodymų perdavimu į STRATA įrodymų biblioteką. Deponavimo funkcija apimtų visą spektrą darbų, susijusių su dabartinės STRATA įrodymų bibliotekos, įrodymų klasifikavimo ir paieškos sistemos optimizavimu. Reiktų įgyvendinti vienkartinis, bet didelės apimties programavimo darbus, susijusius su katalogavimo ir paieškos sistemos sukūrimu, siekiant užtikrinti naujai sukurtos sistemos palaikymą (skiriant tam reikiamus žmogiškuosius išteklius) bei nuolatinį pildymą naujai sukurtais įrodymais.

2019 m. rudenį STRATA pradėjo parengiamuosius įrodymų bibliotekos kūrimo darbus – kurti poveikio vertinimų klasifikavimo sistemą ir rinkti viešai prieinamus Lietuvos integracijos, ES paramos poveikio Lietuvai vertinimus, Valstybės kontrolės atliktas veiklos ir audito ataskaitas, o taip pat viešai nepaskelbtas, tačiau privačių asmenų kolekcijose išsaugotas vertinimų ataskaitas. Pirminė įrodymų bibliotekos versija STRATA interneto svetainėje paskelbta 2020 m. balandžio mėn.

Ši alternatyva, kaip laikinas, pilotinis projektas, buvo įgyvendinama 2019 – 2021 m. laikotarpiu iki pradedant bendrą STRATA ir LNB projektą, remiantis kuriuo formuluojamos 5.4. ir 5.5. alternatyvos.

Įrodymų bibliotekoje naudota supaprastinta sukaupėtų įrodymų klasifikacija, apimanti įrodymų viešosios politikos sritį (iš viso išskirta 14 viešosios politikos sričių) ir sukūrimo metus (pradedant 2000 m.). Pagal šiuos kriterijus gali būti vykdoma ir įrodymų paieška.

STRATA įrodymų biblioteka pasižymi keliais trūkumais: joje sukaupti ne visi iki 2022 m. pabaigos sukurti įrodymai, naudojama labai supaprastinta ir neatitinkančia įrodymų naudotojų poreikių įrodymų paieškos sistema (tai ypač išryškėjo augant sukaupėtų įrodymų skaičiui). Norint pašalinti šiuos trūkumus, reikėtų iš esmės pertvarkyti įrodymų biblioteką ir tam skirti nemažus finansinius ir žmogiškuosius išteklius programavimo darbams, nuolatinei bibliotekos priežiūrai ir jos atnaujinimui¹⁷. Vertėtų pastebėti, kad dabartinis STRATA funkcijų reglamentavimas nenumato įrodymų deponavimo funkcijos ir laikytinas STRATA nebūdinga papildoma veikla, kurią plėsti nėra tikslinga.

STRATA veikla tęsiant darbus prie įrodymais grįsto valdymo priemonių bibliotekos 2021 m. vyko dviem kryptimis: 1) įrodymais grįsto valdymo priemonių bibliotekos pildymas naujais analitiniais dokumentais, 2) alternatyvių galimybių iš esmės išplėsti įrodymų bibliotekos funkcionalumą, analizė, kuri pateikta ketvirtos ir penktos alternatyvų aprašymuose.

5.4. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją LNB: pilna integracija į LIBIS

LIBIS katalogas – didžiausia bibliotekų sistema Lietuvoje. Šioje sistemoje sukaupta virš 10 mln. bibliografinių įrašų, jos teikiamomis paslaugomis naudojasi daugiau kaip 1 mln. vartotojų. Palyginimui, STRATA sukaupėtų įrodymų

¹⁷ Palyginimui, bendro LNB ir STRATA projekto „Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas“ įgyvendinimui skirta 59,5 tūkst. eurų MITA finansavimas, LNB skiriant 6 tūkst. eurų iš savo vidinių išteklių. STRATA prie projekto įgyvendinimo prisidėjo žmogiškaisiais ištekliais.

skaičius artėja prie 2 tūkst., t. y. sudarytų viso labo 0,02 proc. bendro LIBIS katalogo bibliografinių įrašų skaičiaus, o naudotojų skaičius šiuo metu labai ribotas (tikėtina, kad skaičiuojamas dešimtimis).

Dokumentų paieška LIBIS kataloge atliekama naudojantis greitąja paieška arba detaliąja paieška. Naudojantis greitąja paieška, dokumentai klasifikuoti pagal jų tipą ir formą (iš viso nurodyta 14 galimų pasirinkimų): knygos, laikraščiai, žurnalai ir tęstiniai leidiniai, straipsniai, natos, kartografinė medžiaga, muzikos įrašai ir kt.

Į LIBIS katalogą pilnai integruojant įrodymų saugyklą, greitosios paieškos kriterijai galėtų būti papildyti dar vienu kriterijumi, pavadintu „įrodymai“. Bibliotekų sąrašas galėtų būti papildytas į jį įtraukiant AIB.

Tačiau, perėjus prie detaliosios paieškos, pilna įrodymų katalogo integracija į LIBIS katalogą atrodo žymiai problematiškiau. Detaliojoje paieškoje naudojama daugiau paieškos pjūvių ir daugiau atrankos kriterijų – galima ieškoti pagal autorių, paieškos frazę ar fragmentą, konkrečią biblioteką, auditorijos tipą (išskiriant kelias amžiaus grupes), temą ir kt. Tematiniu požiūriu klasifikacija apima 10 stambesnių teminių grupių. Kiekviena iš šių grupių apima nuo 7 iki 23 temų, iš viso išskiriamos 135 temų kategorijos (detalesnė informacija pateikiama 8 priede).

Paieškai naudojama temų klasifikacija kai kuriais atvejais tik labai apytiksliai atitinka viešosios politikos (valdymo) sritis: aplinka ir jos apsauga; ekonomika; lyčių studijos; politika; socialiniai klausimai; švietimas, mokymas, ugdymas; viešasis administravimas; pramonė; ryšių ir transporto pramonė; statyba; žemės ūkis, miškininkystė. Kitais atvejais netgi apytiksliai nėra įmanoma identifikuoti, kuriai teminei grupei priskirtina konkreti viešosios politikos sritis.

Žvelgiant iš atliekamo vertinimo perspektyvos, esama klasifikacijos sistema neatitinka būsimų naudotojų, kurie specifiškai domisi įrodymų paieška, poreikių, nes nėra įmanoma įrodymų klasifikacija ir jų paieška pagal tuos kriterijus, kurie svarbūs įrodymų naudotojams. Naudojant dabartinę LIBIS klasifikaciją, nėra įmanoma atlikti paiešką pagal įrodymų tipą (galimybių studija, *ex-ante* poveikio vertinimas, *ex-post* poveikio vertinimas ir pan.), viešosios politikos (valdymo) sritis, taikytus analizės metodus ir kitus aktualius kriterijus (detalesnė informacija apie įrodymų klasifikavimą ir paieškos kriterijus pateikta 2 priede).

Vertinant iš įrodymų naudotojų perspektyvos, įrodymų integracija į LIBIS katalogą (nepaliekant galimybės atlikti paiešką atskiroje įrodymų saugykloje) turėtų dvi neigiamas pasekmes:

1. Įrodymai „paskęstų“ tarp milijonų kitų bibliografinių įrašų ir, tikėtina, kad nukentėtų paieškos tikslumas (tarp paieškos rezultatų, atsirastų daug neaktualių LIBIS išteklių, be reikalo išsiplėstų rodomų rezultatų skaičius, tikėtina, kad dėl plačios paieškos rezultatų apimties nebūtų surasti visi ieškomi įrodymai).
2. Būtų sudėtinga tinkamai suformuluoti užklausas, nes truktų reikiamų paieškos kriterijų. Naudojantis standartizuotais bibliografiniais įrašais, nebūtų tenkinami specifiniai įrodymų vartotojų poreikiai (paieška pagal viešosios politikos sritis, įrodymo tipą, naudotus analizės metodus ir pan.)

Tuo būdu, kyla pagrįstų abejonių, ar įrodymų sutelkimas vienoje vietoje, taikant tokią koncepciją, kaip pateikta 4 alternatyvoje, leistų įgyvendinti norimus AIB tikslus. Paieška tarp milijonų bibliografinių įrašų nedaug kuo skirtųsi nuo bendrųjų paieškos instrumentų (tokių kaip „Google“), taikymo.

Įgyvendinant šią alternatyvą, už duomenų apie naujai parengtus įrodymus pateikimą į įrodymų saugyklą (LIBIS katalogą) ir bibliografinės kortelės užpildymą būtų atsakinga LNB.

5.5. Centralizuota įrodymų deponavimo sistema priskiriant deponavimo funkciją LNB: atskira įrodymų saugykla

Verta pabrėžti, kad nagrinėjant ketvirtą ir penktą alternatyvas LNB (o ne kokia nors kita biblioteka) pasirinkta kaip tinkamiausia vieta įrodymų saugyklai, nes be kitų funkcijų ji atlieka ir parlamentinės bibliotekos funkcijas, t.

y. pati LNB užsiima įrodymų, reikalingų priimant viešosios politikos sprendimus, kūrimu ir saugojimu. Jau šiandien LNB yra svarbi įrodymų kūrėjų ekosistemos dalis. Tačiau tokie Seimo narių užsakymu sukurti įrodymai šiuo metu nėra sistemingai deponuojami, nėra galimybės atlikti anksčiau sukurtų įrodymų paieškos. STRATA vertinimu, įgyvendinant šią alternatyvą, LNB sukurti įrodymai turėtų tapti integralia įrodymų saugyklos dalimi.

Siekdamos plėtoti dvišalį bendradarbiavimą, STRATA ir LNB 2021 m. birželio 23 d. pasirašė jungtinės veiklos sutartį, kurioje buvo numatyta, jog šalys bendradarbiaus įgyvendindamos projektą „Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas“ (toliau – Portalas). Įgyvendinant šią sutartį, kartu su LNB parengta ir pateikta paraiška Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (toliau – MITA) GovTech iššūkių konkursui dėl darbų, susijusių su Portalo sukūrimu, finansavimu. Pateikta paraiška atitiko numatytus kriterijus ir buvo atrinkta finansuoti, LNB kartu su STRATA pradėjo įgyvendinti šį projektą.

Projekto tikslas – sukurti Portalą, kuris didintų pakartotinį anksčiau Lietuvoje atliktų viešosios politikos analizių ir vertinimų rezultatų panaudojimą, stiprintų įrodymais grįsto valdymo kultūrą ir gerintų įrodymų prieinamumą bei sklaidą visuomenėje. Bendra projekto vertė – 59 539 Eur. Projektas buvo vykdomas 2022 m. sausio – liepos mėn. ir buvo skirtas įgyvendinti aptariamą alternatyvą (detalesnis projekto aprašymas pateiktas 2 priede).

Esminis skirtumas tarp 4 ir 5 alternatyvų – vienu atveju naujai kuriama įrodymų saugykla pilnai integruojama į LIBIS katalogą (galima paieška tik per LIBIS katalogą naudojantis įrodymų paieškai nelabai tinkamais kriterijais), kitu atveju įrodymų saugykla kuriama kaip atskira įrodymų saugykla, tačiau sąsajos pagalba susiejama su LIBIS katalogu (paieška įmanoma tiek tiesiogiai įrodymų saugykloje pagal specifinius kriterijus, tiek ir naudojantis bendra LIBIS paieškos sistema).

Lyginant skirtingas alternatyvas bei pasirenkant geriausią iš jų, be kita ko, buvo remtasi kai kurių užsienio pavyzdžių, pirmiausia, Norvegijos ir Europos Komisijos, analize (plačiau apie tai – 6 priede).

Penktoji alternatyva siūloma kaip geriausia problemai spręsti. Svarbiausi argumentai lėmę šios alternatyvos pasirinkimą yra susiję su poreikiu tinkamai patenkinti specifinius pagrindinės tikslinės grupės – įrodymų kūrėjų ir naudotojų – poreikius (kurie skiriasi nuo standartinio LIBIS vartotojo poreikių) ir galimybe atlikti paiešką santykinai nedideliame kataloge (tai leistų užtikrinti greitus ir tikslius paieškos rezultatus norimais pjūviais).

Tinkamą vartotojų poreikių patenkinimą gali užtikrinti jų poreikiams pritaikyta paieškos sistema pagal vartotojui specifinius parametrus (įrodymų tipą, viešosios politikos (valdymo) sritį, analizės metodus ir pan.). Šie parametrai iš esmės skiriasi nuo standartiniais LIBIS ištekliams taikomo klasifikavimo.

Įgyvendinant šią alternatyvą, duomenų apie naujai parengtus įrodymus pateikimas į įrodymų saugyklą galėtų būti vykdomas decentralizuotai (tą atliktų ministerijos ir kitos įrodymus kuriančios ar juos užsakančios valstybės institucijos) arba centralizuotai (STRATA veiktų kaip tarpininkas įrodymų perdavimo į AIB grandinėje).

Abu šie variantai turi tam tikrų trūkumų. Pirmuoju atveju atsiradus pernelyg dideliui įrodymų teikėjų, būtų sunkiau prižiūrėti jų teikiamos informacijos kokybę, galima didesnė už šią sritį atsakingų darbuotojų kaita, būtų sudėtingiau organizuoti mokymus. Antruoju atveju, STRATA turėtų imtis jai nebūdingų naujų funkcijų, susijusių su bibliografinių aprašų pildymu.

Todėl siūloma taikyti tarpinį, iš dalies decentralizuotą variantą, kuris apribotų įrodymų teikėjų skaičių, paliekant šias funkcijas tik svarbiausiems įrodymų rengėjams (užsakovams): Seimui, ministerijoms, Valstybės kontrolei, STRATA ir pan. Už įstaigas prie ministerijų ar ministerijų įsteigtas viešąsias įstaigas informaciją apie naujai sukurtus įrodymus teiktų pačios ministerijos. STRATA ir LNB galėtų būti priskirtos tam tikros koordinavimo, konsultavimo ir darbuotojų apmokymo funkcijos.

5.6. Skirtingų problemos sprendimo alternatyvų palyginimas: įrodymų naudotojo perspektyva

Aukščiau aptartos problemos sprendimo alternatyvos siūlo keletą skirtingų galimybių spręsti tą pačią problemą, susijusią su įrodymų kūrimu, naudojimu ir deponavimu. Atliktos analizės rezultatai pirmenybę teikia centralizuotam įrodymų deponavimo modeliui, LNB sukuriant atskirą įrodymų saugyklą.

Vienas iš svarbiausių pasirinkimo kriterijų – gebėjimas atitikti įrodymų naudotojo poreikius (pirmiausia, galimybė atlikti paiešką specializuotoje įrodymų saugykloje pagal naudotojui svarbius paieškos kriterijus, tokius kaip viešosios politikos sritis, tyrimo tipas, naudoti analizės metodai ir pan.). Visų analizuotų alternatyvų palyginimas šiuo požiūriu pateikiamas 2 lentelėje.

2 lentelė. Skirtingų problemos sprendimo alternatyvų palyginimas (įrodymų naudotojo perspektyva)

<i>Alternatyvų pavadinimai</i>	<i>Įrodymų deponavimas</i>	<i>Įrodymų klasifikacija</i>	<i>Įrodymų paieška</i>
<i>Status quo</i>	Decentralizuotas: valstybės institucijų interneto svetainėse	Netaikoma	Negalima
<i>Decentralizuotas deponavimas</i>	Decentralizuotas: valstybės institucijų interneto svetainėse	Netaikoma	Negalima
<i>Centralizuotas deponavimas (STRATA)</i>	Centralizuotas: STRATA interneto svetainėje*	Ribota klasifikacija: pagal viešosios politikos sritis ir sukūrimo metus	Galima: labai ribota (pagal viešosios politikos sritį ir sukūrimo metus), neatitinka įrodymų naudotojų poreikių
<i>Centralizuotas deponavimas (LNB, pilna integracija į LIBIS)</i>	Centralizuotas: pilna integracija į LIBIS*	Standartinė LIBIS klasifikacija: neatitinka įrodymų naudotojų poreikių	Galima: bendrame LIBIS kataloge, neatitinka įrodymų naudotojų poreikių
<i>Centralizuotas deponavimas (LNB, atskira įrodymų saugykla)</i>	Centralizuotas: atskira įrodymų saugykla (AIB)*	Įrodymams pritaikyta klasifikacija	Galima: atskiroje įrodymų saugykloje (AIB), pritaikyta įrodymų naudotojų poreikiams

* Kuriant centralizuotą įrodymų deponavimo ir paieškos sistemą, kol kas planuojama išlaikyti ir decentralizuotos sistemos elementus, t. y. įrodymai būtų skelbiami ne tik centralizuotoje įrodymų saugykloje, bet ir juos sukūrusių (užsakiusių) valstybės institucijų interneto svetainėse.

Šaltinis: sudaryta autorių

Kituose tyrimo skyriuose detaliau aptariami pasirinktos geriausios alternatyvos privalumai ir trūkumai.

6. Siūlomos priemonės problemai spręsti (pasirinktai alternatyvai įgyvendinti)

Pasirinktos geriausios problemos sprendimo alternatyvos įgyvendinimas pareikalaus konkrečių žingsnių, kurie aptariami žemiau.

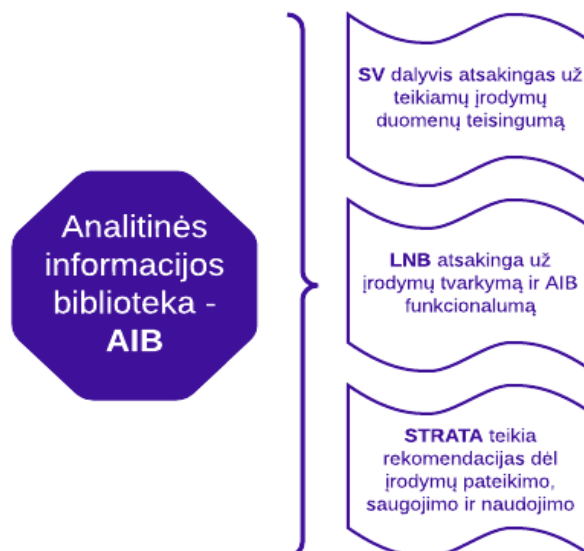
1. Teisinio reguliavimo sutvarkymas

STRATA kartu su LRVK turėtų parengti SVM pakeitimus (iš esmės šitas darbas jau yra atliktas), kurie paaiškintų įrodymų sąvoką, leistų formalizuoti įrodymų pateikimą AIB. Atsižvelgiant į strateginio valdymo sistemos dalyviams (STRATA, LNB, ir valstybės institucijoms) priskirtas funkcijas ir jų vaidmenį, gali kilti poreikis tikslinti šių institucijų nuostatus arba įstatus.

2. Vientisos įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemos sukūrimas (funkcijų paskirstymas tarp LNB, STRATA ir valstybės institucijų, kuriančių arba užsakančių įrodymų rengimą)

SVM pataisų projekte (4 priedas), numatyta, kad už įrodymų saugojimą ir AIB funkcionalumą atsako LNB (1 pav.). STRATA teikia rekomendacijas ministerijoms ir kitoms valstybės institucijoms, rengiančioms įrodymus ar užsakančioms jų rengimą, o taip pat LNB – dėl įrodymų pateikimo į AIB, jų saugojimo ir AIB saugomų įrodymų naudojimo procesų tobulinimo. Valstybės institucijos atsako už sukurtų įrodymų kokybę ir jų pateikimą LNB.

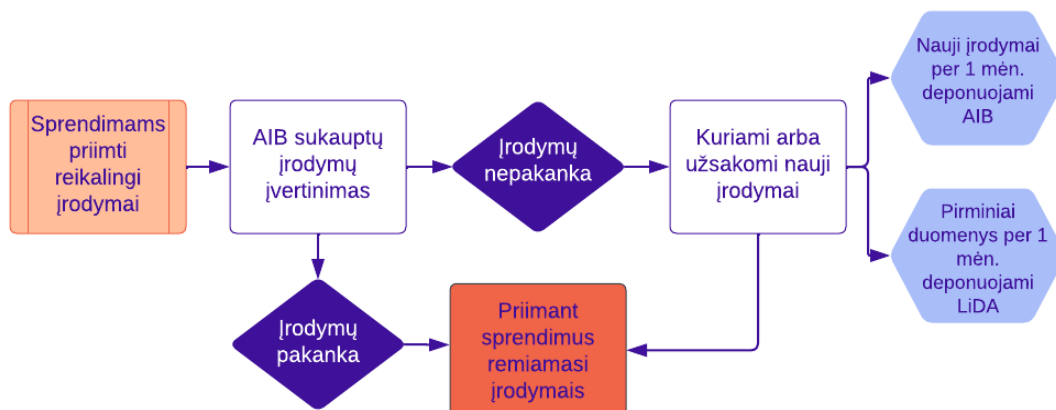
1 pav. Institucijų atsakomybė įrodymų kūrimo ir deponavimo procese, numatyta SVM pakeitimuose

Šaltinis: sudaryta autorių remiantis SVM nuostatomis

SVM numato tik esmines nuostatas, susijusias su įrodymų kūrimu, panaudojimu ir deponavimu (proceso schema pateikta 2 pav.).

2 pav. Įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo procesas, numatytas SVM pakeitimuose

Šaltinis: sudaryta autorių remiantis SVM nuostatomis

Detalus proceso aprašymas turėtų būti pateiktas LRVK metodiniuose dokumentuose ir detalizuotas pačių valstybės institucijų procedūriniuose dokumentuose. Valstybės institucijos, kuriančios ar užsakančios įrodymus, turėtų sukurti vidaus taisykles, kurios numatytų procedūras, galinčias užtikrinti tinkamą naujai sukurtų įrodymų deponavimą AIB.

Esant poreikiui, galima detaliau apibrėžti techninių funkcijų atskyrimą tarp STRATA ir LNB (tiek kalbant apie STRATA sukauptų įrodymų perdavimą LNB, tiek ir apie naujai sukurtų įrodymų deponavimą). Taip pat reikėtų numatyti koordinavimo ir galimų techninių problemų, susijusių su praktiniu AIB funkcionavimu, sprendimo mechanizmą. Turėtų būti parengtas įrodymų teikėjų kuriems būtų suteikta teisė deponuoti naujai sukurtus įrodymus AIB sąrašas.

3. Techninis LNB pasirengimas įgyvendinti priskirtas deponavimo funkcijas (įskaitant įrodymams pritaikyto katalogavimo ir vartotojui draugiškos paieškos sistemos įdiegimą)

LNB veiklos pobūdis ir atliekamos funkcijos (įskaitant ir parlamentinės bibliotekos funkcijas) yra labai artimos įrodymų deponavimo funkcijai, todėl LNB buvo pasirinkta kaip tinkamiausia įstaiga galinti atlikti šią naują funkciją, kurią numato SVM pataisos.

Dauguma techninių sprendimų, reikalingų AIB valdytojo funkcijos atlikimui parengti vykdant bendrą LNB ir STRATA ir projektą „Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas“: sukurta reikiama programinė įranga (bandomoji versija), sukurta elektroninė paslauga, apimanti funkcionalią vartotojų sąsają, informacijos užsakymo mechanizmus ir vartotojui patogius paieškos instrumentus. Tai leis organizuoti įrodymais grįsto valdymo priemonių saugojimą, katalogavimą ir viešinimą virtualioje erdvėje. Tačiau kai kurie papildomi katalogavimo ir paieškos aspektai bei sąsajos tarp įrodymų saugyklos ir LIBIS, turės būti suprogramuoti papildomai.

Turės būti organizuota nuolatinė naujai AIB pateiktų įrodymų katalogavimo kokybės priežiūra ir įrodymų savininkai būtų informuojami apie pastebėtus netikslumus. Taip pat turės būti nuskenuoti ir paversti paieškai tinkamais formatais senesni STRATA sukaupti įrodymai, kurie prieinami tik .pdf formatu.

4. Sąsajų tarp LIBIS ir įrodymų saugyklos techninis parengimas

Sąsajų tarp LIBIS ir įrodymų saugyklos sukūrimas leis tolesnius įrodymų saugyklos įgalinimo darbus įgyvendinti tokiais etapais:

- sąsajų programavimo darbai – iki 2023 m. sausio 1 d.;
- sąsajų testavimas – iki 2023 m. vasario 1 d.;
- STRATA sukauptų įrodymų perkėlimas įrodymų saugyklą – nuo 2023 m. vasario 1 d.;
- Įrodymų saugyklos atvėrimas viešam naudojimui – nuo 2023 m. vasario 1 d.

5. STRATA sukauptų įrodymų sąvado parengimas

Reikės parengti ir pateikti įrodymų savininkams šiuo metu STRATA sukauptų įrodymų sąvadą (sąrašą), pagal kurį įrodymų savininkai galėtų patikrinti, kurie iš anksčiau sukurtų įrodymų jau pateikti STRATAI, o kuriuos įrodymus reikėtų naujai užregistruoti AIB.

7. Poveikio tikslinėms grupėms vertinimas

Šioje vertinimo dalyje identifikuotos tikslinės grupės ir aprašytas tikėtinas teigiamas ir neigiamas poveikis kiekvienai iš šių grupių.

1. Įrodymus kuriančios ir juos užsakančios valstybės institucijos (įrodymų savininkai)

Teigiamas poveikis:

- visi anksčiau sukurti įrodymai sutelkiami vienoje vietoje (įrodymų saugykloje), supaprastinta anksčiau sukurtų įrodymų paieška;
- pagalba kuriant naujus įrodymus (galima lengvai patikrinti, kas jau sukurta anksčiau ir panaudoti kuriant naujus įrodymus);
- išvengiama dubliuojančių, perteklinių įrodymų kūrimo, taip prisidedant prie taupaus finansinių ir žmogiškųjų išteklių naudojimo.

Neigiamas poveikis:

- papildomas darbo krūvis, susijęs su valstybės institucijų vidaus procedūrų pritaikymu naujai įrodymų deponavimo funkcijai įgyvendinti (vienkartinis darbas);
- papildomas darbo krūvis, susijęs su anksčiau institucijoje ar institucijos užsakymu sukurtų įrodymų paieška perdavimui į įrodymų saugyklą (vienkartinis darbas);
- papildomas darbo krūvis, susijęs su naujai sukurtų įrodymų perdavimu į įrodymų saugyklą (nuolatinis darbas).

2. Įrodymų kūrėjai (privatus verslas, mokslo atstovai, NVO, ekspertai ir kt., išskyrus valstybės institucijas)

Teigiamas poveikis:

- visi anksčiau sukurti įrodymai sutelkiami vienoje vietoje (įrodymų saugykloje), supaprastinta anksčiau sukurtų įrodymų paieška;

- pagalba kuriant naujus įrodymus (galima lengvai patikrinti, kas jau sukurta anksčiau ir panaudoti kuriant naujus įrodymus).

3. **Įrodymų naudotojai** (valstybės institucijų tarnautojai, rengiantys sprendimų projektus, sprendimų priėmėjai – Vyriausybės ir Seimo nariai, valstybės institucijų vadovai, priimančys sprendimus)

Teigiamas poveikis:

- naujai sukurti geresnės kokybės įrodymai, reikalingi priimant viešosios politikos sprendimus;
- LNB sukurtų įrodymų vykdant parlamentinės bibliotekos funkcijas, integracija į bendrą įrodymų deponavimo sistemą.

4. **STRATA**

Teigiamas poveikis:

- galimybė pasinaudoti įrodymų saugykla, kuriant naujus įrodymus.

Neigiamas poveikis:

- papildomas darbo krūvis, susijęs su jau sukauptų įrodymų sąvado (sąrašo) sudarymu (kad institucijos galėtų patikrinti, ar visus anksčiau sukurtus įrodymus yra perdavusios STRATA) (vienkartinis darbas);
- papildomas darbo krūvis, susijęs su STRATA sukauptų įrodymų katalogavimu ir perdavimu LNB (vienkartinis darbas);
- papildomas darbo krūvis, susijęs su valstybės institucijų konsultavimu su įrodymų deponavimu susijusiais klausimais (nuolatinis darbas).

5. **Įrodymų saugyklos funkciją atliekanti įstaiga (LNB)**

Teigiamas poveikis:

- įrodymų saugyklos sukūrimas palengvins ir optimizuos LNB atliekamų parlamentinės bibliotekos funkcijų įgyvendinimą, leis integruoti LNB sukurtus įrodymus į bendrą įrodymų deponavimo sistemą.

Neigiamas poveikis:

- papildomas darbo krūvis, susijęs su praktiniu deponavimo funkcijos įgyvendinimu (vienkartiniai darbai, susiję su deponavimo sistemos sukūrimu ir įveiklinimu, vėliau – nuolatiniai darbai susiję su deponavimo sistemos palaikymu ir tobulinimu);
- papildomas darbo krūvis, susijęs su valstybės tarnautojų, atsakingų už naujai sukurtų įrodymų pateikimą į įrodymų saugyklą, mokymais.

8. Poveikio vertinimo rezultatai atskiroms sritims

Poveikis reguliuojamai sričiai

Patikslinus teisinį reguliavimą ir valstybės institucijų bei įstaigų atsakomybę, bus sukurta ir nuolat atnaujinama specializuota Lietuvoje sukurtų įrodymų saugykla, kurios paslaugomis nuo 2023 m. galės nemokamai naudotis suinteresuoti asmenys. Vartotojams draugiška paieškos sistema leis greitai surasti anksčiau parengtus įrodymus pagal norimus paieškos kriterijus konkrečioje viešosios politikos srityje.

Galimybė pakartotinai panaudoti įrodymus palengvins naujų įrodymų kūrimo procesą, leis išvengti dubliavimo kuriant tuos pačius įrodymus ir prisidės stiprinant įrodymais grįstą viešąją politiką.

Poveikis institucinei sąrangai

Iš dalies decentralizuota sistema kartu su naujomis koordinavimo funkcijomis leis tinkamai užtikrinti įrodymų saugyklos funkcionavimą ir efektyvų joje esančių išteklių panaudojimą. Bus aiškiau apibrėžta institucinė atsakomybė įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo sistemoje, aiškiai įvardinta už įrodymų deponavimą atsakinga įstaiga – LNB. Naujų funkcijų priskyrimas LNB, be kita ko, leis geriau atlikti parlamentinės bibliotekos funkcijas. STRATA funkcijos iš esmės nesikeis, bet atsiras prievolė konsultuoti valstybės institucijas apie naujai sukurtų įrodymų deponavimą.

Poveikis valstybės finansams

Žymesnio poveikio valstybės finansams nesitikima. Papildomas funkcijas LNB finansuos iš LNB skirtų asignavimų. Nesitikima, kad naujos funkcijos, susijusios su įrodymų deponavimu ir įrodymų saugyklos funkcionavimu, padarys neigiamą poveikį valstybės finansams ir pareikalaus papildomų asignavimų.

Analogiškai, naujos funkcijos valstybės institucijose nebus didelės apimties. Tokios funkcijos nesudarys žymesnio darbo krūvio ir tiesiogiai siesis su dabar atliekamu valstybės lėšomis atliktų tyrimų ir analizių viešinimu. Techniniai projekto įgyvendinimo darbai buvo finansuoti MITA, LNB ir STRATA (SKC projekto) lėšomis.

9. Informacija apie viešąsias konsultacijas

Viešosios konsultacijos dėl AIB vyko trimis formatais:

1. Diskusijos su LRVK ir LNB dėl bendrųjų AIB veiklos principų. Susitikimų su LRVK ir LNB rezultatai svarstyti klausimai bei pasiekti susitarimai pateikti 3 priede.
2. Diskusijos su LNB ir projektą „Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas“ įgyvendinančia įmone – buvo diskutuojama dėl techninių AIB parametrų ir techninių sprendimų.
3. SVM aptarimas su valstybės institucijų atstovais. LRVK organizuotoje diskusijoje viena iš aptartų temų buvo susijusi su įrodymų kūrimu, naudojimu ir deponavimu (detalesnė informacija apie šią diskusiją pateikta žemiau).

2022 m. rugsėjo 15 d. vykusiame LRVK, ministerijų ir kai kurių kitų valstybės institucijų susitikime buvo pristatytos siūlomos SVM pataisos, tarp jų ir susijusios su įrodymų kūrimu, naudojimu ir deponavimu.

Įgyvendinant valstybės institucijoms atsirasiančią prievolę naujai sukurtus įrodymus perduoti į AIB, ministerijos turėtų pasirengti vidines procedūras, kurios leistų užtikrinti įrodymų perkėlimą į AIB. LRVK pasiūlė pirmiausia kai kuriose ministerijose išbandyti pilotinį projektą. Numatoma, kad pirminiai duomenys taip pat turėtų būti kaupiami atskirame archyve, tačiau diskusijos, kaip tai turėtų būti įgyvendinta praktiškai, dar nėra baigtos. SVM numato tik principines nuostatas, o detalūs procesai bus apibrėžti kituose dokumentuose.

Ministerijų atstovams dėl įrodymų deponavimo kilo klausimų, susijusių su praktiniu SVM nuostatų įgyvendinimu. Vienos ministerijos pritarė įrodymų centralizavimui, kitos siūlė viską palikti kaip yra („visą informaciją galima susirasti ministerijų tinklapiuose“). Taip pat buvo keliamas klausimas, ar verta skelbti informaciją apie mokslo tiriamuosius darbus ministerijų interneto svetainėse, jeigu ši informacija bus kaupiama centralizuotai. SVM

prašyta aiškiau apibrėžti „įrodymų“ sąvoką, nes sudėtinga suprasti, kokius konkrečiai dokumentus apima kuriama sistema (pvz., ar įrodymams priskiriamos nedidelės apimties specifiniam klausimui skirtos analizės).

Kilo klausimų dėl SVM numatyto 30 d. termino įrodymų pateikimui į AIB (nuo kada tas terminas pradamas skaičiuoti). Dažnai įvairūs įrodymai rengiami iš anksto, o strateginiai dokumentai rengiami vėliau, todėl išreikšta abejonė, ar tokius įrodymus tikslinga iš karto viešinti iš karto po sukūrimo.

Daugelis svarbių sprendimų priimami ne teisės aktais, o protokolinais sprendimais, ar tokiu atveju reikės nurodyti, kokias įrodymais remiantis jie buvo parengti?

Kilo abejonių, ar ministerijos visada bus pajėgios užtikrinti įrodymų kokybę, jų patikimumą ir pakankamumą. Nėra aišku, ar AIB bus kaupiami tarptautiniai įrodymai.

Įrodymų sukaupimas vienoje vietoje yra svarbu, tačiau ne mažiau svarbu, kad būtų užtikrinamas naudojimas įrodymais priimant viešosios politikos sprendimus.

Išreikšta abejonių dėl pirminių duomenų kaupimo LiDA archyve, nes tokius duomenis kaupia ir kitos institucijos (LSD, Registrų centre), neaišku, kaip bus sprendžiami duomenų saugos ir jų viešinimo klausimai.

PRIEDAI

1 priedas. Galiojančio teisinio reguliavimo analizė

Įrodymų naudojimo, kūrimo ir deponavimo srityje teisinis reguliavimas yra fragmentiškas ir nepakankamai nuoseklus. Lietuvos teisinėje bazėje iki šiol nebuvo apibrėžtas „įrodymo“ terminas (taip, kaip jis suprantamas kalbant apie įrodymais grįstą valdymą ir įrodymais grįstą viešąją politiką), nebuvo sistemingai reglamentuotas įrodymų kūrimas, naudojimas ir deponavimas.

Nagrinėjant šios srities teisinį reguliavimą, galima būtų išskirti keletą teisinio reguliavimo sričių, iš dalies susijusių su įrodymų kūrimu, naudojimu ir deponavimu:

- 1) Įrodymais grįstas valdymas;
- 2) STRATA funkcijos;
- 3) LNB (parlamentinės bibliotekos) funkcijos;
- 4) reikalavimai valstybės institucijų interneto svetainėms.

Be teisinio reguliavimo, buvo patyrinėti kai kurie tarptautiniai dokumentai, kuriuose nustatytų reikalavimų turi būti laikomasi ir kurie pagal savo pobūdį yra artimi teisės aktams (pavyzdžiui, UNIMARC, nustatantis reikalavimus spaudinių ir kitų bibliotekų išteklių katalogavimui).

Įrodymais grįstas valdymas

Įrodymų kūrimas ir naudojimas formuojant viešąją politiką iš dalies įtvirtintas Strateginio valdymo įstatyme¹⁸, Teisėkūros pagrindų įstatyme¹⁹ ir Vyriausybės nutarimu patvirtintoje SVM²⁰.

Strateginio valdymo įstatymas vienu iš strateginio valdymo principų įvardija įrodymais grįstą valdymą: „viešojo valdymo sprendimų priėmimas turi būti grindžiamas pasiektų rezultatų stebėsenos duomenimis ir sprendimų finansinio, administracinio, socialinio ir kito poveikio vertinimu“. Įrodymais grįsto valdymo principas plačiau išaiškintas SVM: „strateginio valdymo sistemos dalyviai visuose strateginio valdymo procesuose naudoja nacionalinių ir tarptautinių šaltinių informaciją, kuri naudinga formuluojant išvadas ir atliekant vertinimus ir kuria pagrindžiama, kad išvados, vertinimai ar sprendimai yra teisingi arba neteisingi“.

Teisėkūros pagrindų įstatymo 5 str. nustato, kad Teisės aktų informacinėje sistemoje kartu su lydimaisiais dokumentais turi būti pateikti ne tik teisės aktų projektai, bet ir kiti susiję dokumentai: numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo išvados, atlikto teisės akto projektui parengti reikalingo tyrimo ir kitų tyrimų, kuriais remtasi rengiant teisės akto projektą, išvados, informacija, susijusi su galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimu, ir šio vertinimo ataskaita bei kiti susiję dokumentai.

¹⁸ LR Strateginio valdymo įstatymas, priimtas LR Seimo 2020 m. birželio 25 d. Nr. XIII-3096. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/90386d20bab711ea9a12d0dada3ca61b/asr>

¹⁹ LR Teisėkūros pagrindų įstatymas, priimtas LR Seimo 2012 m. rugsėjo 18 d. Nr. XI-2220. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.433088/asr>

²⁰ Strateginio valdymo metodika, priimta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/5e3aa191a8e511eb98ccba226c8a14d7/asr>

Šio įstatymo 11 str. reglamentuoja atvejus, kada gali būti perkamas teisės akto projektui parengti reikalingas tyrimas: kai reikalingos specialios ir mokslinės žinios ar gebėjimai, išsami esamos padėties ir užsienio šalių praktikos analizė. Taip pat numatyta, kad informacija apie tyrimo pirkimą, teisės akto projektą parengusius ar tyrimą atlikusius subjektus, taip pat teisės akto projekto rengimo ir tyrimo rezultatai ir kaina skelbiami Teisės aktų informacinėje sistemoje ir teisės akto projektą rengiančios valstybės institucijos interneto svetainėje.

Tačiau kokie nors detalesni reikalavimai atliktų tyrimų deponavimui nėra nustatyti.

STRATA funkcijos

Vyriausybės įstatymo 30² str. STRATA apibūdinama kaip ekspertinė institucija teikianti Vyriausybei ir ministerijoms nepriklausomą, tiriamąją veiklą grįstą informaciją, reikalingą įrodymais pagrįstiems viešosios politikos sprendimams priimti. Šiame ir kituose teisės aktuose apibrėžti STRATA veiklos tikslai, veiklos sritys ir rūšys. Daugelis numatytų veiklų yra susiję su įrodymų kūrimu: tyrimų, vertinimų, mokslinių ir taikomųjų tyrimų, rinkos tyrimų, viešosios nuomonės apklausų atlikimas, prognozių strateginiais klausimais rengimas, išvadų dėl valstybės valdymo sričių tobulinimo teikimas Vyriausybei, remiantis atliktų tyrimų ir vertinimų rezultatais, duomenų rinkimas ir apdorojimas ir kt.

Tačiau nei Vyriausybės, nei kituose įstatymuose, reglamentuojančiuose STRATA veiklą, nei Vyriausybės nutarimu patvirtintuose STRATA įstatuose numatytos STRATA veiklos ir funkcijos nėra tiesiogiai susijusios su įrodymų naudojimo ir deponavimo sistemos sukūrimu bei tolesne jos priežiūra bei aptarnavimu.

LNB funkcijos

Bibliotekų įstatymo 8 str. numatytos LNB funkcijos: kaupti ir saugoti šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui reikalingus Lietuvos ir užsienio šalių dokumentus, atlikti universalios tarpžinybinio depozitoriumo funkcijas, rengti ir leisti bibliografines rodykles, sudaryti suvestinius katalogus ir duomenų bazes, atlikti Lietuvoje publikuotų dokumentų tarptautinę standartinę numeraciją, kontroliuoti privalomųjų nemokamų dokumentų egzempliorių pateikimą, kurti ir diegti Lietuvos integralią bibliotekų informacijos sistemą (LIBIS).

Kai kurios LNB priskirtos funkcijos²¹ tiesiogiai siejasi su dokumentų deponavimu:

- formuoja ir saugo šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui aktualių spausdintinių ir elektroninių Lietuvos ir užsienio informacijos išteklių fondą, sudaro galimybes ir skatina gyventojus juo naudotis;
- kaupia tradicinių bei skaitmeninių informacijos išteklių kolekcijas;
- atlieka šalies universalios tarpžinybinio depozitoriumo funkcijas;
- vykdo LIBIS valdytojo ir tvarkytojo funkcijas;
- atlieka parlamentinės bibliotekos funkcijas.

Parlamentinės bibliotekos funkcijos, be kita ko, apima informacijos analitikos, valdymo sprendinių ir intelektines paslaugas teikimą valstybės institucijoms, įstaigoms, verslo subjektams ir kitoms organizacijoms. Pagal LNB nuostatuose įtvirtintą funkcijos apibrėžimą, LNB „tenkina Seimo ir Vyriausybės, kitų valstybės valdžios, valdymo institucijų ar jų valstybės tarnautojų, atliekančių tarnybines funkcijas, informacines reikmes, kaupia ir tvarko tam reikiamus dokumentus bei kitą informaciją“. Šiuo metu Nacionalinė biblioteka neturi programinės įrangos, kuri leistų sukurtus analitinius produktus sistemingai platinti užsakovams, užsakovams teikti užsakymus vykdymui, stebėti vykdymą ir gauti užsakytą kūrinių, naudotis visu sukauptu analitinių kūrinių archyvu, suformatuoti užsakovui aktualų konkrečios informacijos iš bazės spaudinį.

²¹ Kultūros ministro 2016 m. spalio 5 d. įsakymas Nr. ĮV-759 „Dėl Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos nuostatų patvirtinimo“ (Nauja redakcija nuo 2020 m. lapkričio 27 d.: Nr. ĮV-1408, 2020 m. lapkričio 25 d.). Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b51a66c08b3611e6a0f68fd135e6f40c?ifwid=3d5v21gbf>

Pagal Vyriausybės nutarimą „Dėl dokumentų privalomųjų egzempliorių skaičiaus ir jų perdavimo bibliotekoms“, viešosios informacijos rengėjai²² LNB turi pateikti tiražuojamų neslaptų spausdintų dokumentų²³, garsinių, regimųjų, mišrių ir skaitmeninių dokumentų fizinėse laikmenose esančius nemokamus privalomuosius egzempliorius. Įprastai strateginio valdymo sistemos dalyvių, teisės aktų rengėjų užsakomi ar pačių atliekami tyrimai nėra tiražuojami ir iki šiol negaliojo prievolė juos teikti kaip privalomo egzempliorių LNB, jiems nesuteikiamas numeris pagal publikuotų dokumentų tarptautinę standartinę numeraciją (ISBN, ISSN, ISMN), todėl iš esmės, užsakytų tyrimų viešinimą ir publikavimą reglamentavo tik Teisėkūros pagrindų įstatymas, nurodantis skelbti tyrimo rezultatus tyrimą užsakiusio subjekto interneto svetainėje ir teisės aktų informacinėje sistemoje. LNB metodinės veiklos nuostatuose²⁴ numatyta, kad LNB Informacijos išteklių formavimo ir vystymo centras vykdo informacijos išteklių apskaitą, dokumentų katalogavimą (bibliografinio aprašo sudarymą); dokumentų sistemimą, dalykinių rubrikų rengimą ir kt.

LIBIS funkcijos detalizuotos Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos nuostatuose²⁵. Išskiriami du LIBIS tikslai:

- 1) informacinių technologijų priemonėmis sistemingai ir centralizuotai kaupti, tvarkyti, saugoti ir kataloguoti informacinius išteklius;
- 2) centralizuotai „vieno langelio principu“ teikti viešąsias bibliotekų paslaugas skaitytojams ir LIBIS vartotojams per LIBIS portalą ir skatinti jų naudojimą.

Darytina išvada, kad LNB veiklos pobūdis ar atliekamos funkcijos yra labai artimos įrodymų deponavimo funkcijai ir LNB yra tinkamiausia įstaiga galinti atlikti šią naują funkciją.

Reikalavimai valstybės institucijų interneto svetainėms

Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms apraše²⁶ nurodyta, kad interneto svetainės skyriuje „Teisinė informacija“, be kita ko, turėtų būti išskirta atskira sritis „Tyrimai ir analizės“.

Šioje srityje skelbiama informacija apie užsakytus ir iš valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės fondų finansuojamus ar pačių įstaigų atliktus tyrimus ir analizes. Ši informacija turėtų apimti: numatomo teisinio reguliavimo rezultatus (ataskaitas, išvadas, studijas ir pan.), rezultatų įvertinimus (recenzijos, atsiliepimai ir pan.), šiuos tyrimus ir analizes atlikusius asmenis, tyrimų ir analizių atlikimo kainą. Jeigu įstaiga nėra atlikusi tokių tyrimų ir analizių, apie tai taip pat turi būti informuojama.

Apraše taip pat pažymima, kad jeigu tyrimų ir analizių rezultatai išleidžiami atskiru leidiniu, skelbiama tyrimų ir analizių rezultatų santrauka, šiuos tyrimus ir analizes atlikę asmenys, tyrimų ir analizių atlikimo kaina.

IVPK atlieka Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms ir mobiliosioms programoms apraše nurodytas įgaliotosios institucijos funkcijas. IVPK duomenimis, viena iš dažniausiai įstaigų interneto svetainėse daromų klaidų yra susijusi su nepateikta informacija apie atliktus tyrimus

²² Visuomenės informavimo įstatyme nurodyta, kad viešosios informacijos rengėjas – tai audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos teikėjas, radijo programų transliuotojas, leidykla, kino, garso ar vaizdo studija, informacijos, reklamos ar viešųjų ryšių agentūra, redakcija, informacinės visuomenės informavimo priemonės valdytojas, nepriklausomas kūrėjas, žurnalistas ar kitas asmuo, rengiantys ar pateikiantys skleisti viešąją informaciją.

²³ Neslapti spausdinti dokumentai: knygos, periodiniai leidiniai, kartografiniai, vaizdiniai dokumentai, natos, leidiniai Brailio raštu bei dokumentai, specialiai pritaikyti skaitymo sutrikimų turinčių asmenų poreikiams, standartai ir kiti normatyviniai dokumentai.

²⁴ Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus 2013 m. gegužės 16 d. įsakymas Nr. B-89. Prieiga internetu: <https://www.lnb.lt/media/public/apie-nb/administracine-informacija/nuostatai/metodines-veiklos-nuostatai.pdf>

²⁵ Nuostatai patvirtinti Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus 2009 m. rugpjūčio 17 d. įsakymu Nr. B-134 (Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinio direktoriaus 2018 m. spalio 4 d. įsakymo Nr. B-305 redakcija). Prieiga internetu: https://www.lnb.lt/media/public/apie-nb/veiklos-dokumentai/LIBIS_nuostatai_20181004.pdf

²⁶ Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimas Nr. 480 „Dėl Bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija, patvirtinta 2018 m. gruodžio 12 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 1261). Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.209540>

ir analizės²⁷. Todėl galima daryti pagrįstą prielaidą, kad nėra užtikrinama prieiga prie visų valstybės finansuotų tyrimų ir analizių rezultatų. Pastebėta, kad, atnaujinant valstybės institucijų interneto svetaines, dažnu atveju aktuali informacija nėra perkeliama į naujasias svetainių versijas ir anksčiau atliktų tyrimų ir analizių rezultatai tampa viešai neprieinami.

Nepaisant įrodymais grįsto valdymo principo įtvirtinimo Strateginio valdymo įstatyme ir jo išplėtimo SVM, o taip pat Teisėkūros pagrindų įstatyme apibrėžtų nuostatų dėl tyrimų užsakymų ir jų viešinimo rengiant naujus teisės aktų projektus, įrodymų kūrimas, naudojimas ir deponavimas tiek strateginio valdymo, tiek teisėkūros procese nėra aiškiai apibrėžtas.

---

²⁷ Metodinės rekomendacijos dėl valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainių atitikimo bendriesiems reikalavimams. Prieiga internetu: https://ivpk.lrv.lt/uploads/ivpk/documents/files/IVPK_leidiniai/bendieji_galut_docas_fin241.pdf

2 priedas. Projektas „Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas“

Apie projektą

LNB ir STRATA įgyvendino bendrą projektą „Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas“ (toliau – portalas). Šio projekto tikslas – sukurti portalą, kuris didintų pakartotinį anksčiau Lietuvoje atliktų viešosios politikos analizių, vertinimų rezultatų panaudojimą, stiprinant įrodymais grįsto valdymo kultūrą ir gerinant įrodymų prieinamumą bei sklaidą visuomenėje. Projektą finansavo MITA, bendra projekto vertė – 59 539 Eur. Projekto trukmė: 2021 m. liepos 26 d. – 2022 m. birželio 30 d.

Svarbiausios projekto įgyvendinimo datos:

- Paraiška MITA pateikta 2021 m. birželio 23 d.
- MITA paskelbė apie paraiškos finansavimą 2021 m. liepos 15 d.
- Viešųjų pirkimų konkursas vyko iki 2021 m. rugsėjo 23 d.
- Viešųjų pirkimų konkursui pateiktų paraiškų vertinimas vyko iki 2021 m. spalio 4 d.
- Pateiktos recenzijos konkurse dalyvavusiems dalyviams 2021 m. spalio 14 d.
- Neskelbiamos derybos su konkursą dalyviu vykdytos iki 2021 m. gruodžio 1 d.
- Sutartis su portalo demonstracinės versijos kūrėju (paslaugos teikėju) pasirašyta 2021 m. gruodžio 1 d.
- Portalo demonstracinės versijos kūrimo darbai vyko iki 2022 m. birželio 30 d.
- Sukurta portalo demonstracinės versija LRVK pristatyta 2022 m. liepos 20 d.

Viešąjį konkursą laimėjo ir portalo demonstracinės versiją sukūrė UAB „Dizi“²⁸.

Projekto įgyvendinimo etapai:

1. Projektavimas ir analizė;
2. Grafinės naudotojo sąsajos paruošimas ir testavimas;
3. Portalo modulių diegimas ir testavimas;
4. E-archyvo komponento diegimas, konfigūravimas ir integracija su portalu;
5. Duomenų apdorojimo įrankių diegimas ir testavimas;
6. Mokymai ir konsultavimas

Pagal pirminį portalo demonstracinės versijos kūrimo paslaugos pasiūlymą, portalo visumą sudaro du tarpusavio duomenų mainais susieti pagrindiniai komponentai:

- Išorinės duomenų prieigos (išorinis portalas) su integruotu užklausų pateikimo ir valdymo moduliu (vidinis portalas) komponentas;
- Duomenų archyvo komponentas, užtikrinantis ilgalaikį duomenų saugojimą ir inovatyvių turinio katalogavimo (metaduomenų kūrimo ir sąsajų) technologijų taikymą.

---

²⁸ Prieiga internetu: <http://www.dizi.lt/>

Sistemos vartotojus sudarys dvi pagrindinės grupės – registruoti bei neregistruoti vartotojai:

- Registruotų vartotojų grupei priklauso sistemos administratoriai, užsakymų vykdytojai, informacijos gavėjai;
- Neregistruoti vartotojai galės naudoti bazinėmis išorinio portalo funkcijomis bei turiniu, kurio atvirumas nebus ribojamas BDAR, autorių teisių ar kitų nustatytų parametru.

Numatyta portalo serverio talpa 1 TB.

Atvira duomenų prieiga bus užtikrinama atliekant paiešką pagal įrodymų aprašuose nurodytus kriterijus, taip pat ir sukuriant sąsajas su tarptautine atvira duomenų baze WikiData. Tai leis portale kaupiamus įrodymus rasti ir pasiekti per skirtingas atviras naršymo prieigas.

Naujajame portale bus galima publikuoti pirminius duomenis, kurie susiję su konkrečiu portale publikuojamo intelektinio kūrinio sukūrimu. Kitų pirminių duomenų publikavimas šiuo metu peržengia projekto rėmus ir gali būti svarstyti tik ateityje, plečiant portalo apimtį ir funkcionalumą.

Portalas dėl jame saugomų intelektinių kūrinių specifikos (dažnu atveju neatitikimo įprastų leidinių parametrų) nebus visiškai integruotas į LIBIS, tačiau LIBIS bus saugomas kaip atskira, nuolat atnaujinama kolekcija, kurioje bus galima ieškoti reikalingų įrodymų arba pereiti į portalą ir ten vykdyti paiešką pagal portale saugomiems intelektiniams kūriniams pritaikytą klasifikaciją, paremtą UNIMARC standartu. LNB leidinių bibliografiniame apraše nenaudojami tokie klasifikavimo kriterijai kaip metodas ar įrodymo tipas (kurie yra svarbūs kuriamo portalo naudotojams), todėl portale bus naudojama sutarta ir užfiksuota speciali bibliografinio aprašo struktūra. Įrodymų klasifikacijos kriterijus ilgainiui bus galima keisti (pagal poreikį ateityje įvedant aktualius).

Galimos portalo pildymo procedūros ir valstybės institucijų atsakomybės

STRATA siūlytas įrodymų pateikimo procesas:

1. **Inicijavimas.** Valstybės institucijos (toliau – įrodymų savininkai), politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procesui rengiančios (užsakančios) viešosios politikos vertinimus ar kito tipo įrodymus registruoja planuojamus užsakyti ar atlikti vertinimus ir metų pabaigoje pateikia galutinį sąrašą LNB.

Siūlomi įrodymų savininkai:

- (1) Ministerijos
  - (2) Ministerijoms pavaldžios institucijos
  - (3) Vyriausybei pavaldžios institucijos
  - (4) Seimui pavaldžios institucijos
  - (5) Savivaldybių administracijos
2. **Registravimas.** Įrodymų savininkas, pats parengęs ar gavęs užsakytus įrodymus (jei nenustatyti viešinimo apribojimai), registruoja juos portale, užpildydamas įrodymų registracijai reikalingą informaciją²⁹.
  3. **Peržiūra ir publikavimas.** LNB atlieka nuolatinę naujai portale užregistruotų įrodymų informacijos peržiūrą ir patvirtina arba informuoja įrodymų savininką apie netikslumus, kuriuos reikėtų koreguoti, o metų pabaigoje įvertina, ar visi įrodymų savininkų užsakyti arba sukurti įrodymai buvo užregistruoti.

LNB pasiūlytos galimos įrodymų pateikimo proceso alternatyvos:

1. **Alternatyva A:** nustatoma prievolė portale pateikti visus viešaisiais ištekliais finansuotus tiriamuosius taikomuosius darbus, susijusius su viešąja politika.

²⁹ Detaliau pristatoma šio priedo skyrelyje Numatytas taikyti įrodymų metaduomenų aprašas.

2. **Alternatyva B:** nustatoma prievolė portale pateikti visus viešaisiais ištekliais finansuotus sukurtus tiriamuosius taikomuosius darbus, susijusius su viešąja politika; prieš užsakant naują darbą, valstybės institucija privalo įsitikinti (portale atlikdama paiešką), kad susijusio turinio dar nėra užsakyta ar sukurta; pasirinkus įgyvendinti šią alternatyvą, būtina nustatyti kriterijus, kuriais remiantis būtų vertinamas „susijęs turinys“.
3. **Alternatyva C:** nustatoma prievolė portale pateikti visus viešaisiais ištekliais finansuotus tiriamuosius taikomuosius darbus, susijusius su viešąja politika; prieš užsakant naują darbą, užsakovas privalo raštu kreiptis į portalo administratorių (LNB) ir gauti rašytinį patvirtinimą, kad susijusio turinio dar nėra užsakyta ar sukurta; pasirinkus įgyvendinti šią alternatyvą, būtina nustatyti kriterijus, kuriais remiantis būtų vertinamas „susijęs turinys“.

Atkreiptinas dėmesys, kad aukščiau pateiktos STRATA ir LNB įrodymų pateikimo į portalą alternatyvos buvo svarstomos projekto „Analitika ir tyrimais grįstos informacijos portalas“ įgyvendinimo laikotarpiu (2022 m. I pusmetis), tačiau šios procedūros bus detalizuotos ir patvirtintos tik priėmus SVM pataisas dėl įrodymų kūrimo, naudojimo ir deponavimo.

Numatytas taikyti įrodymų metaduomenų aprašas

Projekto įgyvendinimo metu buvo apibrėžta įrodymų aprašymui naudotina metaduomenų kortelė, paremta UNIMARC standartu. Tyrimo metaduomenys:

1. Pavadinimas
2. Aprašymas
3. *Tyrimo numeris (aktualu tik LNB rengtiems analitiniams dokumentams)*
4. Kalba
5. Sritis (valstybės veiklos sritis)
6. *Tyrimo tematika (aktualu tik LNB rengtiems analitiniams dokumentams)*
7. Turinio tipas (žanras)
8. Taikyti duomenų rinkimo metodai
9. Taikyti duomenų analizės metodai
10. Tyrimo objektas, jei chronologiškai ribotas, laikotarpis nuo
11. Tyrimo objektas, jei chronologiškai ribotas, laikotarpis iki
12. *Tyrimo objektas (-ai) (aktualu tik LNB rengtiems analitiniams dokumentams)*
13. Užsakovas
14. Autorius
15. Rengėjas (institucija)
16. Apimtis
17. Esminiai žodžiai, reikšminiai žodžiai (frazės; gali būti ir asmenvardžiai, vietovardžiai ir pan.)
18. Inicijatyva, užsakymo data
19. Asignavimas, darbo pradžios data
20. Parengimo, leidimo data
21. Viešinimo data
22. Citavimui (APA stiliumi)
23. Finansavimas

Toliau pateikiami konkrečių metaduomenų eilučių pasirinkimo variantai:

Viešosios politikos (valdymo) sritys

1. Valstybės valdymas, regioninė politika ir viešasis administravimas
2. Aplinka, miškai ir klimato kaita
3. Energetika
4. Viešieji finansai ir oficialioji statistika
5. Ekonomikos konkurencingumas ir valstybės informaciniai ištekliai
6. Valstybės saugumas ir gynyba
7. Viešasis saugumas

8. Kultūra ir visuomenės informavimas
9. Socialinė apsauga ir užimtumas
10. Transportas ir ryšiai
11. Sveikata
12. Švietimas, mokslas ir sportas
13. Teisingumas
14. Užsienio politika
15. Žemės ir maisto ūkis, kaimo plėtra, žuvininkystė, veterinarija ir žemės tvarkymas

Tyrimo tipas (žanras)

1. Viešųjų šaltinių apžvalga
2. Politikos įgyvendinimo, pažangos analizė
3. Viešosios politikos pasiūlymas (modelis)
4. Viešosios politikos reformos (pokyčio) koncepcija
5. Išankstinis politikos vertinimas (*ex-ante*)
6. Tarpinis politikos vertinimas (*mid-term*)
7. Galutinis politikos vertinimas (*ex-post*)
8. Stebėsenos apžvalga
9. Apklauso rezultatai
10. Tematinė apžvalga
11. Programos vertinimas
12. Viešųjų išlaidų peržiūra
13. Funkcijų peržiūra
14. Strateginis prognozavimas
15. Sistematinė apžvalga
16. Tyrimo, vertinimo metodika
17. Kelrodžiai (angl. *roadmapping*), rekomendacijos
18. Metodinės gairės
19. Galimybių studija
20. Audito, veiklos ataskaita

Taikyti duomenų rinkimo metodai

1. Kiekybinė apklausa
2. Interviu
3. Fokus grupės interviu
4. Ekspertų grupė
5. Stebėjimas
6. Bendrakūrybos dirbtuvės
7. Administracinių duomenų rinkimas

Taikyti duomenų analizės metodai

1. Sąnaudų-naudos analizė
2. Sąnaudų-efektyvumo analizė
3. Kontrafaktinė analizė
4. Daugiakriterė analizė
5. Teorija grįstas vertinimas
6. SSGG analizė
7. Makro-ekonominis modeliavimas
8. Ekonometrinis modeliavimas
9. Regresinė analizė
10. Kokybinė lyginamoji analizė
11. Atvejo studija
12. Proceso sekimo analizė
13. Horizonto skenavimas
14. Megatendencijų analizė

15. Sistemos apkrovos (angl. *stress-testing*) analizė
16. Vizijų kūrimas ir atgalinis planavimas (angl. *visioning and back-casting*)
17. Scenarijų analizė
18. Tematinė analizė
19. Savarankiškas mokslinis (taikomasis – valdysenos (angl. *governance*) praktikos lauke) tyrimas
20. (Konservatyvi) analizė
21. Diskurso analizė
22. Tekstinė analizė

3 priedas. Svarbiausi susitikimai su projekto partneriais

<i>Data, vieta</i>	<i>Turinys</i>	<i>Dalyvavusios šalys</i>	<i>Pagrindiniai susitarimai</i>
<i>2021 m. gegužės 28 d., LNB</i>	Galimybių LNB saugoti STRATA kuriamą vertinimų biblioteką aptarimas	LRVK, LNB, STRATA	LNB išreiškė principinį sutikimą idėjai perkelti virtualią STRATA viešosios politikos vertinimų biblioteką į LNB fondus, sukuriant atskirą kolekciją; STRATA, LNB ir LRVK aptars detalų projekto įgyvendinimo modelį; Sutarus dėl modelio, bus nagrinėjamos sprendimo formalizavimo galimybės.
<i>2021 m. lapkričio 5 d., STRATA</i>	Projekto pristatymas ir su tolimesniu įgyvendinimu susijusių aspektų aptarimas	LRVK, STRATA	Suderinti su LNB įrodymų bibliografinio aprašo standartą, kuris leistų sukauptus vertinimus pasiekti per LIBIS; Išsiųsti aplinkraštį institucijoms dėl anksčiau sukurtų įrodymų pateikimo; Nepamiršti pirminių duomenų deponavimo LiData archyve; 2022 m. I ketv. parengti SVM skirsnį apie įrodymų kūrimą, naudojimą ir deponavimą.
<i>2021 m. lapkričio 26 d., LNB</i>	Pageidaujamų korekcijų ir ilgalaikės portalo perspektyvos aptarimas	LNB, STRATA	Portalas nebus visiškai integruotas į LIBIS, bet bus saugomas kaip atskira, nuolat atnaujinama kolekcija; Valstybės institucijos anksčiau sukurtas, bet STRATA neperduotus analitinius dokumentus ir naujus tyrimus, kurie bus parengti pereinamuoju laikotarpiu (iki projekto įgyvendinimo 2022 m. liepos mėn.), kaups pas save ir registruos portale tada, kai jis pradės funkcionuoti; Portale bus galima publikuoti pirminius duomenis, kurie susiję su konkrečiu portale paskelbto intelektualinio kūrinio sukūrimu.
<i>2021 m. gruodžio 8 d., LNB</i>	Planuojamų portalo kūrimo darbų ir eigos aptarimas su paslaugos teikėju	LNB, STRATA, paslaugos teikėjas	Atvira duomenų prieiga bus užtikrinama atliekant paiešką pagal įrodymų aprašuose nurodytus kriterijus, taip pat ir sukuriant sąsajas su tarptautine atvira duomenų baze WikiData; Portalas bus prieinamas dviejų kategorijų vartotojams, išoriniams ir vidiniams, su skirtingomis jiems suteiktomis teisėmis; Pirmausia bus rengiamas portalo dizainas ir dėl jo sutarus, bus atliekami programavimo darbai; portalo kūrimo procesas būtų vykdomas grįžtamojo ryšio principu – sukūrus atskirus portalo elementus jie būtų pateikiami projekto užsakovams ir atitinkamai koreguojami; Sausio viduryje organizuoti paslaugos teikėjo, LNB, STRATA ir suinteresuotų šalių (LRVK bei

			kitų) susitikimą, kurio metu bus pristatyti portalo prototipai, aptariami atvirų duomenų užtikrinimo principai ir įrodymų pateikimo formalizavimo klausimas.
2021 m. gruodžio 30 d., STRATA	Portalo koncepcijos ir tolimesnių darbų aptarimas	LRVK, STRATA	<p>STRATA parengs ir pateiks pasiūlymus dėl atsakomybių tarp STRATA ir LNB pasidalinimo bei įrodymų pateikimo ir portalo pildymo proceso;</p> <p>STRATA parengs SVM pataisas, susijusias su įrodymų kūrimu, naudojimu ir deponavimu;</p> <p>STRATA parengs LRVK aplinkraščio ministerijoms projektą, kuriame būtų aprašytas STRATA nuveiktas darbas kuriant įrodymų biblioteką ir pabrėžta įrodymų sukaupimo nauda;</p> <p>Bus surengtas LRVK, STRATA, LNB ir kitų suinteresuotų šalių bei portalo demonstracinės versijos kūrėjų susitikimas, kurio metu bus aptartas įrodymų pateikimo ir portalo pildymo procesas, įrodymų klasifikavimo struktūra bei galimybės procesą formalizuoti įtraukiant atskiru skirsniu į SVM, pristatytas portalo prototipas.</p>
2022 m. vasario 2 d., MS Teams	Sukurto prototipo pristatymas ir pasiūlymų jį tobulinti aptarimas	LNB, STRATA, paslaugos teikėjas	<p>Paslaugos teikėjas pristatė sukurtą prototipo versiją;</p> <p>STRATA ir LNB atstovai aptarė ir pateikė siūlymus, kaip tobulinti sukurtą prototipo versiją.</p>
2022 m. birželio 1 d., LNB	Sukurto prototipo pristatymas, DI plėtojimo galimybės, portalo pavadinimo, klasifikavimo sistemos aptarimas	LNB, STRATA	<p>Sutarta, kad paslaugos teikėjai pakoreguos registracijos prieigą, registracijos laukelio aprašymą;</p> <p>Šiame projekto etape bus išbandytas tik paieškos pagal nurodytas frazes DI funkcionalumas;</p> <p>Sutarta sukurtą prototipą pristatyti LRVK;</p> <p>Sutarta iki užbaigiant prototipą susitarti dėl klasifikavimo kategorijų, portalo pavadinimo.</p>
2022 m. birželio 14 d., LNB	Portalo pavadinimo, dalyvaujančių institucijų ir portalo pristatymo aptarimas	LNB, STRATA	<p>Sutarta parengti siūlytiną institucijų, kurių produktai bus skelbiami portale, sąrašą ir vėliau aptarti jį su LRVK;</p> <p>Atsisakyta būsimo portalo pavadinime naudoti žodžius „archyvas“, „portalas“ (pernelyg ambicingas terminas), „duomenys“ ir bendru sutarimu pritarta pavadinimui „Analitinės informacijos biblioteka“ (AIB);</p> <p>Aptartas LNB ir STRATA parengtas tekstas įžanginei AIB tinklapio daliai ir kiti susiję dokumentai, patikslintos kai kurios tekste vartojamos sąvokos;</p>

		<p>Sutarta, kad LNB ir STRATA parengs aktualių teisės aktų, metodinių ir kitų dokumentų, apibrėžiančių kuriamų analitinių dokumentų turinį ir formą, sąrašus;</p> <p>Sutarta, kad perkeliant STRATA sukauptus analitinius dokumentus į AIB, LNB prisidės prie perkėlimo proceso.</p>	
2022 m. liepos 20 d., LNB	Sukurto prototipo pristatymas, tolimesnių plėtojimo galimybių aptarimas	LRVK, LNB, STRATA	<p>LNB patikrins galimybes susieti prototipą su LIBIS ir paskaičiuos programavimo darbų sąnaudas, susijusias su sistemų suderinimu ir prototipo tobulinimu;</p> <p>LNB ir STRATA peržiūrės ir patikslins siūlomos klasifikavimo sistemos sąsajas su UNIMARC klasifikavimo sistema;</p> <p>LRVK, LNB, STRATA suderins SVM ir Teisėkūros pagrindų įstatymo (11 str.) nuostatų pakeitimus, patikslinimus.</p>
2022 m. gruodžio 15 d., LNB	Darbų ir terminų, susijusių su AIB integracija į LIBIS, aptarimas	LNB, STRATA	<p>Į AIB įkeltų įrodymų paiešką bus galima atlikti dviem būdais: 1) uždarame darbiname portale, skirtame registruotiems vartotojams; 2) visiems vartotojams per LIBIS;</p> <p>Įrodymų paieška uždaroje darbinėje aplinkoje ir LIBIS bus vykdoma naudojantis metaduomenimis, tačiau nebus galimybės atlikti visatekstės paieškos;</p> <p>Įrodymų metaduomenys bus aprašomi remiantis standartiniu bibliografinių įrašų formatu UNIMARC;</p> <p>Naujai sukurtus įrodymus aprašyti ir įkelti galės registruoti valstybės institucijų atstovai, tačiau reikės apsispręsti dėl tokių atstovų sąrašo apimties (t. y. ar leisti tą daryti visiems ar tik svarbiausiems strateginio valdymo sistemos dalyviams);</p> <p>Įrodymų įkėlimo ir metaduomenų aprašymo darbus pradėti planuojama sausio mėn. Iki vasario mėn. planuojama baigti AIB testavimo darbus. Nuo vasario mėn. bus galima pradėti strateginio valdymo sistemos dalyvių atstovų mokymus ir naujai sukurtų įrodymų aprašymą bei įkėlimą į AIB.</p>

4 priedas. SVM pataisų projektas

STRATA ir LRVK parengtas SVM pataisų projektas, 2022 m. gruodžio 12 d. redakcija

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292
(2022 m.   d. redakcija Nr.   )

STRATEGINIO VALDYMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

<...>

4. Įgyvendindami įrodymais grįsto valdymo principą, strateginio valdymo sistemos dalyviai visuose strateginio valdymo procesuose kaip pagrindą konkretiems sprendimams rengti ir priimti naudoja duomenų ir informacijos analizės rezultatus (toliau – įrodymai).

<...>

VI SKYRIUS

ĮRODYMŲ NAUDOJIMAS, KŪRIMAS IR DEPONAVIMAS

261. Strateginio valdymo sistemos dalyviai planavimo dokumentuose ir (arba) kituose sprendimus įtvirtinančiuose teisės aktuose arba juos lydinčiuose dokumentuose nurodo, kokiais įrodymais ir (ar) konkrečiais duomenimis buvo remtasi rengiant planavimo dokumentus ir (arba) priimant sprendimą.

262. Įrodymai yra kaupiami ir saugomi duomenų bazėje „Analitinės informacijos biblioteka“ (toliau – AIB) ir yra viešai prieinami visiems strateginio valdymo sistemos dalyviams ir visuomenei. AIB yra kaupiami ir saugomi strateginio valdymo sistemos dalyvių atliktų arba užsakytų vertinimų, išlaidų peržiūrų, tyrimų ir analizių rezultatai (ataskaitos), kurie naudojami rengiant NPP, PP, PP pažangos priemonių aprašus, teisinio reguliavimo iniciatyvas ir priimant kitus sprendimus.

263. Už įrodymų tvarkymą ir AIB funkcionalumą atsako Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – AIB valdytojas).

264. Įrodymai AIB tvarkomi, vadovaujantis intelektinę nuosavybę ir asmens duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.

265. STRATA teikia rekomendacijas strateginio valdymo sistemos dalyviams ir AIB valdytojui dėl įrodymų pateikimo, į AIB, jų saugojimo ir AIB saugomų įrodymų naudojimo procesų tobulinimo.

266. Strateginio valdymo sistemos dalyviai, planuodami pažangos ir tęstinę veiklą ar siekdami ją tobulinti, pirmiausiai įvertina AIB kaupiamų įrodymų tinkamumą ir pakankamumą sprendimui rengti ir (arba) jį priimti.

267. Jei AIB kaupiamų įrodymų nepakanka sprendimui priimti, už sprendimo parengimą ir (arba) priėmimą atsakingas strateginio valdymo sistemos dalyvis inicijuoja įrodymų kūrimą. Įrodymus už sprendimo

parengimą ir (arba) priėmimą atsakingas strateginio valdymo sistemos dalyvis gali kurti pats ir (arba) jų kūrimui pasitelkti kitus subjektus.

268. Įrodymai kuriami remiantis jau esamais įrodymais, antriniais duomenimis iš nacionalinių ir tarptautinių šaltinių ir (arba) surinktais pirminiais duomenimis.

269. Už sprendimo parengimą ir (arba) jo priėmimą atsakingas strateginio valdymo sistemos dalyvis AIB valdytojui įrodymus, nurodytus Metodikos 261 punkte, pateikia per 1 mėnesį nuo galutinio jų parengimo. AIB valdytojui pateikiami galutiniai analizės rezultatai (ataskaita) ir nurodoma papildoma informacija apie teikiamą įrodymą, užpildant AIB valdytojo, kartu su STRATA parengtą ir AIB valdytojo interneto svetainėje skelbiamą formą. Už teikiamų duomenų apie sukurtą įrodymą teisingumą atsakingas juos teikiantis strateginio valdymo sistemos dalyvis.

270. Strateginio valdymo sistemos dalyvių užsakymu atliktų apklausų (kiekybinių tyrimų) pirminiai duomenys, naudojami sprendimams priimti, teikiami Lietuvos humanitarinių ir socialinių mokslų duomenų archyvui (toliau – LiDA), administruojamam Kauno technologijos universiteto, atsižvelgiant į duomenų anonimiškumo ir konfidencialumo reikalavimus bei užtikrinant duomenų atvirą prieigą.

271. Strateginio valdymo sistemos dalyvis per 1 mėnesį po galutinių apklausos rezultatų priėmimo iš apklausos vykdytojo pateikia LiDA apklausos pirminių duomenų elektronines laikmenas, kuriose integruoti pilni klausimų ir atsakymų variantų reikšmių pavadinimai, tyrimo klausimyną, korteles, kitus tyrimo instrumentus (jeigu buvo naudojami) ir lauko tyrimo vykdymo techninę ataskaitą.

5 priedas. STRATA veikla stiprinant įrodymų naudojimo ir deponavimo sistemą

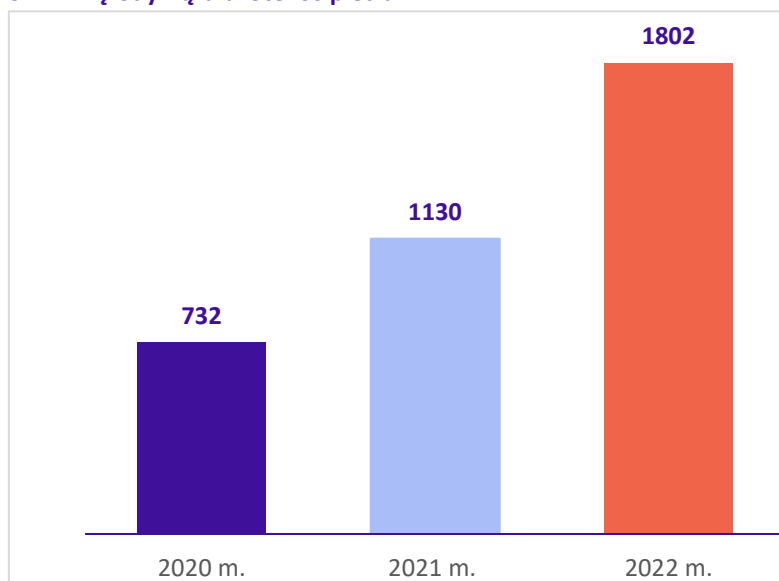
STRATA, kartu su LRVK įgyvendindama projektą „Įrodymais grįsto valdymo kompetencijų centro įkūrimas“, siekia sustiprinti struktūrinių reformų bei viešosios politikos strateginių sprendimų kokybę Vyriausybės lygiu. Įgyvendinant vieną iš projekto rezultatuose numatytų darbų – parengti ir įveikinti įrodymais grįsto valdymo sprendimų priėmimo metodologijos rinkinį – buvo pradėtas įrodymų rinkimas, sisteminimas ir jų bibliotekos kūrimas.

2019 m. rudenį STRATA pradėjo parengiamuosius įrodymų bibliotekos kūrimo darbus: sukurta pradinė poveikio vertinimų klasifikavimo sistema, pradėti rinkti viešai prieinami Lietuvos integracijos, ES paramos poveikio Lietuvai vertinimai, Valstybės kontrolės atliktos veiklos ir audito ataskaitos, o taip pat viešai nepaskelbtos, tačiau privačių asmenų kolekcijose išsaugotos vertinimų ataskaitos. Pirminė įrodymų bibliotekos versija STRATA interneto svetainėje publikuota 2020 m. pirmąjį ketvirtį ir kaip metodologinio poveikio vertinimo rinkinio dalis pristatyta tą pačių metų balandžio mėn.

Surinkti įrodymai buvo klasifikuojami pagal penkias vertinimų sistemas: 1) Lietuvos integracijos į ES poveikio vertinimo; 2) Vyriausybės lygiu priimamų sprendimų poveikio vertinimo; 3) ES paramos Lietuvai poveikio vertinimo; 4) Išorės audito. Kiekvienas įrodymas buvo priskirtas konkrečiai ministerijai (iš viso 14 ministerijų), valdymo sričiai (iš viso 16 valdymo sričių), valdymo funkcijoms (ministerijoms priskirtoms valdymo funkcijoms), funkcijų tipui (viešosios politikos sritis ar administracinė funkcija).

Surinkti įrodymai paskelbti STRATA interneto svetainėje, tačiau nėra pritaikyti lanksčiai vartotojo paieškai, trūksta ištobulintos vertinimų ir kitų įrodymų klasifikavimo sistemos, nėra aiškiai reglamentuota vertinimų ir įrodymų pateikimo tvarka, todėl neveikia automatinį bibliotekos atnaujinimą užtikrinantis mechanizmas.

STRATA įrodymų bibliotekos plėtra

6 priedas. Norvegijos ir Europos Komisijos įrodymų deponavimo pavyzdžiai

	Norvegija	Europos Komisija
Kas tai?	Kudos – tai viešųjų žinių ir valdymo dokumentų saugojimo ir paieškos portalas.	Šioje bibliotekoje yra atrinkti vertinimai, kuriuos valstybės narės atliko 2014–2020 m. laikotarpiu, ir vertinimai, kuriuose vertinamas 2007–2013 m. laikotarpio ES investicijų poveikis.
Savininkas	Kudos yra bendradarbiavimo projektas tarp Administracijos ir finansų valdymo direktorato (DFØ), Nacionalinės bibliotekos ir departamentų saugumo ir paslaugų organizacijos (DSS).	ES regioninės ir miestų plėtros generalinis direktoratas. Pagrindinis duomenų rinkinys pasiekiamas ESIF atvirų duomenų platformoje, kurios savininkas – REGIO IT Reporting.
Įrodymų tipai	Portale galima rasti vertinimus, studijas, metines ataskaitas, planus ir strategijas, taip pat pasiūlymus ir pranešimus Stortingui (Norvegijos Parlamentui) bei kitas į formaliųjų (teisės aktų projektai, metinės ataskaitos, audito ataskaitos ir pan.) ir neformaliųjų (tyrimai, vertinimai, strategijos, planai ir pan.) kategorijas skirstomus dokumentus.	Valstybių narių užbaigti vertinimai, apimantys kelis programavimo laikotarpius (2007–2013 m. ir 2014–2020 m.). Į sąrašą neįtraukti 2014–2020 m. ex ante vertinimai (CPR 55 straipsnis).
Klasifikavimas (paieškos filtrai)	Dokumento tipas, autorius (ministerija, viešoji įstaiga, išorės subjektai), metai, analizės metodai, vertinimo kriterijai (efektyvumo, rizikų vertinimo ir pan.)	Pagrindiniame vertinimų paieškos portale galima naudoti raktažodžių, valstybės, metodo, fondo, vertinimo tipo, tematinio tikslo ir finansavimo periodo filtrus. Duomenų rinkinyje pateikiama informacija apie vertinimo kalbą, valstybę, publikavimo datą, autorius, autorių kontaktus, santrauka, tipą, fondą, programavimo laikotarpį, tematinį tikslą, metodą, rezultatus, ribotumus, rekomendacijas, viešinimo datą.
Šaltiniai	Vyriausybės, ministerijų ir kitų agentūrų vieši dokumentai; Vertinimo portale 2006–2021 m. sukaupiti vieši dokumentai (atnaujinant ir modernizuojant Vertinimo portalą, buvo sukurta Kudos);	Europos Komisija – iš valstybių narių gautos vertinimų ataskaitos.

	Nacionalinei bibliotekai pateikiami vertinimai ir kiti vieši dokumentai.	
Papildoma informacija	Visi dokumentai, pateikiami Kudos portale, yra viešai prieinami ir atviri kiekvienam vartotojui. Šie dokumentai turi būti perduoti Nacionalinei bibliotekai (NB), kuri kaupia tiek fizines (spausdintas), tiek skaitmenines dokumentų kopijas.	
Nuoroda	https://kudos.dfo.no/	NUORODA J VERTINIMŲ KATALOGA NUORODA J DUOMENŲ RINKINJ

7 priedas. Ministerijų interneto svetainių apžvalga

Remiantis ministerijų interneto svetainėse pateikta informacija, lentelėje pateikiama apibendrinta informacija apie kiekvienos ministerijos atliktus (užsakytus) tyrimus ir analizės.

Ministerija	Anksčiausiai atliktas tyrimas	Paskutinį kartą atnaujinta informacija	Pastabos
Aplinkos	2016	2021	
Energetikos	2013	2021	
Ekonomikos ir inovacijų			Nėra paskelbtų tyrimų ir analizių, tik pristatomi planuojami pirkti
Finansų	2014	2022	
Krašto apsaugos			Tyrimai ir analizės pateikiami atskirai pagal veiklos sritis
Kultūros	2002	2022	
Socialinės apsaugos ir darbo	2001	2022	
Susisiekimo	2005	2016	
Sveikatos apsaugos			Nėra paskelbtų tyrimų ir analizių
Švietimo mokslo ir sporto		2022	
Teisingumo	2018	2020	
Užsienio reikalų			Nėra paskelbtų tyrimų ir analizių
Vidaus reikalų	2005	2020	
Žemės ūkio			Tyrimai ir analizės pateikiami atskirai pagal veiklos sritis

8 priedas. LIBIS apžvalga

LIBIS katalogas³⁰ teikia informaciją apie LIBIS bibliotekų fonduose kaupiamą ir saugomą publikuotą, rankraštinių ir skaitmenintą Lietuvos dokumentinį paveldą bei užsienio šalyse publikuotus informacinius išteklius. Taip pat kaupiama informacija apie Lietuvos periodinės spaudos publikacijas ekonomikos, teisės, politikos, mokslo, kultūros politikos, kraštotyros ir kitomis temomis. LIBIS katalogas taip pat teikia tiesioginę prieigą prie elektroninių dokumentų bei prieigos nuorodas į Lietuvos interneto svetainių archyvą bei Lietuvos skaitmeninto kultūros paveldo portalą Epaveldas.lt.

LIBIS katalogo naudotojas gali atlikti dokumentų paiešką, užsakyti dokumentus, pavartyti, skaityti ir rezervuoti elektroninius dokumentus, eksportuoti pasirinktų bibliografinių įrašų sąrašus ir kt. Naudojantis Tarpbibliotekinio abonemento paslaugomis (TBA) galima užsakyti dokumentų kopijas ar jų skaitmenines dalis, skolintis dokumentus iš kitų Lietuvos ir užsienio bibliotekų.

LIBIS katalogas

Didžiausia bibliotekų sistema Lietuvoje, vienijanti daugiau kaip 1 200 bibliotekų	1 200
Visi bibliotekų ištekliai ir el. paslaugos vienoje vietoje	BIBLIOTEKŲ
Daugiau nei 10 mln. skirtingų išteklių: knygų, periodinių leidinių, vaizdo ir garso įrašų, žemėlapių, el. leidinių ir kt.	1 000 000
Sistema naudojasi per 1 mln. vartotojų	VARTOTOJŲ
	10 000 000
	BIBLIOGRAFINIŲ ĮRAŠŲ

Šaltinis: LNB, <https://ibiblioteka.lt/metis/>

LIBIS kataloge pateikiami šių tipų dokumentai (ištekliai):

- Tekstiniai dokumentai (spausdintiniai, elektroniniai ir Brailio raštu): knygos, mokslo darbai, žurnalai, laikraščiai, tęstiniai leidiniai, almanachai ir t. t.;
- Rankraščiai;
- Natų leidiniai;
- Kartografinė medžiaga: žemėlapiai, gaubliai ir kt.;
- Vaizdo įrašai: kino filmai, diafilmai ir kt.;
- Garso įrašai: skaitymai, deklamuoti tekstai, kalbos, interviu, žodiniai pasakojimai, spektakliai ir kita, taip pat gamtos ir kiti natūralūs garsai;
- Muzikos įrašai: instrumentinės, vokalinės, sceninės, liaudies muzikos įrašai;
- Grafika: tapybos kūriniai, ekslibrisai, fotografija, piešiniai, negatyvai, plakatai, atvirukai, afišos, graviūros, reprodukcijos ir kita;
- Trimačiai objektai: žaidimai, žaislai, taktilinės knygos, sensorinė integracinė įranga (neįgaliųjų technika) ir kita.

Dokumentų paieška LIBIS kataloge atliekama naudojantis greitąja paieška arba detaliąja paieška. Naudojantis greitąja paieška, dokumentai klasifikuoti pagal jų tipą ir formą (iš viso nurodyta 14 galimų pasirinkimų):

- Knyga;
- Laikraščiai, žurnalai ir tęstiniai leidiniai;
- Sudedamosios dalys (straipsniai);
- Natos;

³⁰ Prieiga internetu: <https://www.lnb.lt/istekliai/katalogai/libis-jungtinis-katalogas-ibiblioteka-lt>

- Kartografinė medžiaga;
- Muzikos įrašai;
- Garso įrašai;
- Vaizdo medžiaga;
- Grafika, dvimatė;
- Skaitmeninti objektai;
- Multimedija;
- Trimačiai objektai;
- Elektroniniai ištekliai;
- Rankraščiai.

Į LIBIS katalogą pilnai integruojant įrodymų katalogą, greitosios paieškos kriterijai galėtų būti papildyti dar vienu kriterijumi, pavadintu „įrodymai“.

Tačiau, perėjus prie detaliosios paieškos, pilna įrodymų katalogo integracija į LIBIS katalogą atrodo žymiai problematiškiau. Detaliojoje paieškoje naudojama daugiau paieškos pjūvių ir daugiau atrankos kriterijų – galima ieškoti pagal autorių, paieškos frazę ar fragmentą, konkrečią biblioteką, auditorijos tipą (t. y. atsirenkant, ar ieškomi dokumentai skirti pradinukams, ar suaugusiems ir kt.), temą ir pan. Tematiniu požiūriu klasifikacija į 10 stambesnių teminių grupių:

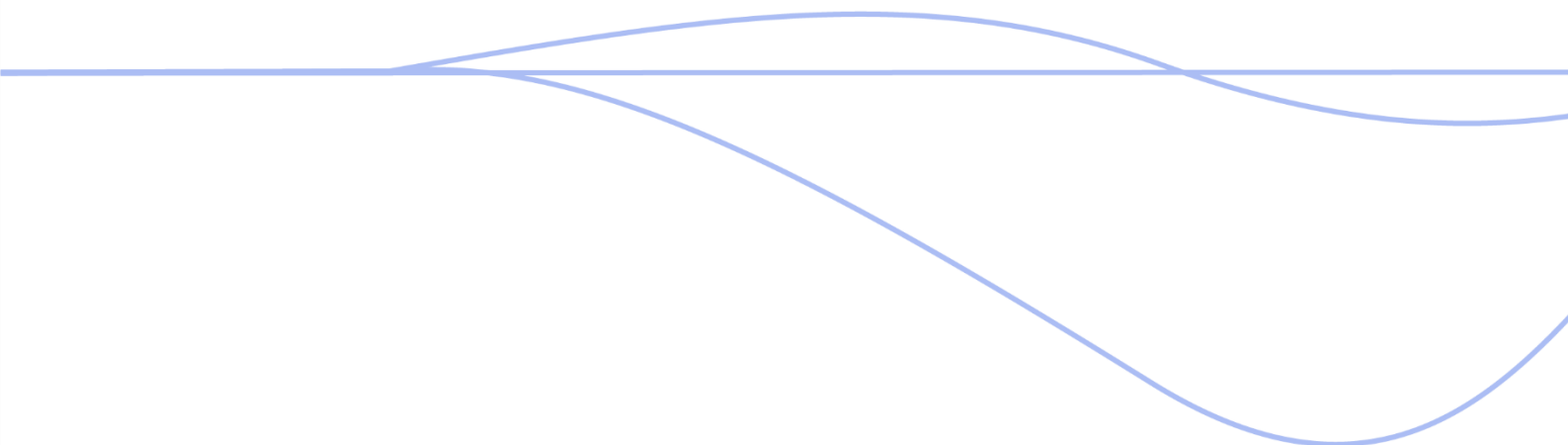
- Filosofija, psichologija;
- Geografija, biografijos, istorija;
- Grožinė literatūra;
- Kalba, kalbotyra;
- Matematika, gamtos mokslai;
- Menas, rekreacija, sportas;
- Mokslas ir žinios, organizavimas, kompiuterija, informacija, dokumentacija, bibliotekininkystė, institucijos spauda;
- Religija, teologija;
- Socialiniai mokslai;
- Taikomieji mokslai, medicina, technologija.

Kiekviena iš šių grupių apima nuo 7 iki 23 temų, iš viso išskiriamos 135 temų kategorijos.

Paieškai naudojama temų klasifikacija kai kuriais atvejais tik labai apytiksliai atitinka viešosios politikos (valdymo) sritis: aplinka ir jos apsauga; ekonomika; lyčių studijos; politika; socialiniai klausimai; švietimas, mokymas, ugdymas; viešasis administravimas; pramonė; ryšių ir transporto pramonė; statyba; žemės ūkis, miškininkystė. Kitais atvejais netgi apytiksliai nėra įmanoma identifikuoti, kuriai teminei grupei priskirtina konkreti viešosios politikos sritis.

Žvelgiant iš atliekamo tyrimo perspektyvos, esama klasifikacijos sistema neatitinka būsimų naudotojų, kurie domisi būtent įrodymų paieška, poreikių, nes nėra įmanoma paieška pagal tuos kriterijus, kurie svarbūs įrodymų naudotojams. Naudojant dabartinę klasifikaciją, nėra įmanoma atlikti paiešką pagal įrodymų tipą (galimybių studija, *ex-ante* poveikio vertinimas, *ex-post* poveikio vertinimas ir pan.), viešosios politikos (valdymo) sritis, ar kuriant įrodymų sukūrimo metodus (taikytus analizės metodus) ir kitus aktualius kriterijus (detaliau įrodymų klasifikavimą ir paieškos kriterijus – 2 priede).

Išvada: efektyviai įrodymų paieškai reikalingi kiti, specialiai šiam tikslui pritaikyti paieškos pjūviai (plačiau apie numatomą naudoti klasifikavimo standartą – 2 priede).

Kuriame pamatus pagrįstiems ir
įžvalgiems viešosios politikos sprendimams